

KUNSKAPER I KONGRUENS HOS MEDICINSTUDENTER OCH DERAS UPPFATTNINGAR
OM SITT EGET KUNNANDE

Kongruens av attributiva och predikativa adjektiv och tillbakasyftande pronomen

Ilona Maijala
Pro gradu-avhandling
i nordisk filologi
Humanistiska fakulteten
Uleåborgs universitet
April 2021

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FIGUR- OCH TABELLFÖRTECKNING	4
1 INLEDNING.....	5
1.1 Syfte	7
1.2 Material.....	8
1.2.1 Enkät svar.....	9
1.2.2 Utgångsnivåtester	10
1.3 Metod.....	10
2 TEORETISK REFERENS RAM	12
2.1 Kongruens	12
2.1.1 Genus, sexus, numerus och species.....	13
2.1.2 Grammatisk och semantisk kongruens.....	16
2.1.3 Kongruens av attributiva adjektiv	17
2.1.4 Kongruens av predikativa adjektiv.....	18
2.1.5 Kongruens av tillbakasyftande pronomen.....	19
2.2 Språkinläring.....	21
2.2.1 Grammatikinläring	21
2.2.2 Inlärningsprocess av adjektivböjning.....	23
2.2.3 Andraspråksinläring	24
2.2.4 Svenska som andraspråk i Finland	25
2.2.5 Svenska som det andra inhemska språket i Finland.....	26
2.2.6 Den gemensamma europeiska referensramen för språk.....	27
3 ANALYS OCH RESULTAT	31
3.1 Informanter.....	31
3.2 Enkät svar	32
3.2.1 Informanternas kunskaper i kongruens av attributiva och predikativa adjektiv enligt enkät svaren och deras uppfattningar om sitt eget kunnande.....	33
3.2.2 Informanternas kunskaper i kongruens av tillbakasyftande pronomen enligt enkät svaren och deras uppfattningar om sitt eget kunnande.....	34
3.2.3 Informanternas kunskaper i adjektivkongruens med en-ord, ett-ord och pluralis enligt enkät svaren.....	39
3.2.4 Informanternas uppfattningar om sitt eget kunnande i adjektivkongruens med att skriva själva.....	44

3.2.5 Informanternas uppfattningar om sitt eget kunnande i grammatik med egna ord	45
3.3 Utgångsnivåtester	47
3.3.1 Informanternas kunskaper i kongruens av attributiva adjektiv enligt utgångsnivåtesterna	48
3.3.2 Informanternas kunskaper i kongruens av predikativa adjektiv enligt utgångsnivåtesterna	49
3.3.3 Informanternas kunskaper i adjektivkongruens med en-ord, ett-ord och pluralis enligt utgångsnivåtesterna	51
3.3.4 Informanternas kunskaper i adjektivkongruens med att skriva själva	54
3.4 Skillnader i informanternas kunskaper i kongruens mellan enkätsvaren och utgångsnivåtesterna	56
3.4.1 Betygsättningsmetodik	57
3.4.2 Skillnader i informanternas kunskaper i kongruens av attributiva adjektiv	58
3.4.3 Skillnader i informanternas kunskaper i kongruens av predikativa adjektiv	59
3.4.4 Skillnader i informanternas förmåga att bedöma sitt eget kunnande i kongruens av attributiva adjektiv	61
3.4.5 Skillnader i informanternas förmåga att bedöma sitt eget kunnande i kongruens av predikativa adjektiv	63
4 SAMMANFATTANDE DISKUSSION	65
4.1 Diskussion om resultat	65
4.2 Slutsatser och fortsatt forskning	70
LITTERATURFÖRTECKNING	73
BILAGA	78

FIGUR- OCH TABELLFÖRTECKNING

Figur. Egen utveckling av Källströms (1993: 124) trädidiagram över adjektivparadigmet.....	13
Tabell 1. Egen utveckling av bedömningskriterier för nivåskalan i skrift (TOPIK 2019 [www])	28
Tabell 2. Egen utveckling av skala för självbedömning av skriftlig färdighet (CoE [www])	30
Tabell 3. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. a	35
Tabell 4. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. b	35
Tabell 5. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. c	35
Tabell 6. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. d	36
Tabell 7. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. e	36
Tabell 8. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. f.....	37
Tabell 9. Andel av vilket alternativ informanterna valde i fråga 6	38
Tabell 10. Andel av vilket alternativ informanterna valde med en-ord i punkt 7. a	39
Tabell 11. Andel av vilket alternativ informanterna valde med ett-ord i punkt 7. b.....	41
Tabell 12. Andel av vilket alternativ informanterna valde med pluralis i punkt 7. c.....	43
Tabell 13. Andel av vilket alternativ informanterna valde med att skriva själva i fråga 8	44
Tabell 14. Andel av adjektiv i n-form, t-form och pluralisform i utgångsnivåtesterna, antal inom parentes.....	51
Tabell 15. Andel av fel i adjektiv i n-form, t-form och pluralisform i utgångsnivåtesterna, antal inom parentes.....	52
Tabell 16. Andel av informanternas betyg på attributiva adjektiv enligt enkätsvaren.....	58
Tabell 17. Andel av informanternas betyg på attributiva adjektiv enligt utgångsnivåtesterna	59
Tabell 18. Andel av informanternas betyg på predikativa adjektiv enligt enkätsvaren	59
Tabell 19. Andel av informanternas betyg på predikativa adjektiv enligt utgångsnivåtesterna	60
Tabell 20. Andel av informanternas förmåga att bedöma sitt kunnande i kongruens av attributiva adjektiv enligt enkätsvaren.....	61
Tabell 21. Andel av informanternas förmåga att bedöma sitt kunnande i kongruens av attributiva adjektiv enligt utgångsnivåtesterna	62
Tabell 22. Andel av informanternas förmåga att bedöma sitt kunnande i kongruens av predikativa adjektiv enligt enkätsvaren.....	63
Tabell 23. Andel av informanternas förmåga att bedöma sitt kunnande i kongruens av predikativa adjektiv enligt utgångsnivåtesterna	63

1 INLEDNING

Som blivande språklärare är jag intresserad av vilken färdighetsnivå de universitetsstudenter som inte studerar svenska som huvudämne har inom grammatik. Genom att forska i vilka och hurdana kunskaper de har kan jag se vad jag borde betona mer i min undervisning i framtiden. Under mitt första år vid universitetet tog jag del i kursen *Språkfärdighet 2* som är en av de grundläggande kurser i nordisk filologis studieprogram (Opinto-opas [www]). När jag deltog i kursen 2016 var en av uppgifterna att korrigera en uppsats av en kurskamrat. Intresset för att forska i någon grammatisk fråga väcktes när jag märkte att mina kurskamrater hade problem med vissa centrala delar av den svenska grammatiken.

När jag började bearbeta min kandidatavhandling gav min handledare idén att studera attributiva och predikativa adjektiv. Jag ser kongruens som en central del av den svenska grammatiken eftersom språkinlärare och -användare ska fundera på kongruensen i nästan varje sats eller mening som de skriver och uttalar redan på låg- och högstadiet. Med intresse för temat gjorde jag en enkät för min kandidatavhandling om universitetsstudenternas kunskaper i kongruens av attributiva och predikativa adjektiv och tillbakasyftande pronomen och deras egen uppfattning om dessa kunskaper. Enkäten besvarades av 52 medicinstudenter på en obligatorisk *Svenska som det andra inhemska språket*-kurs, och jag fick ytterligare utgångsnivåtester av 55 medicinstudenter som hade skrivit dem tidigare på svenskkursen. Jag kunde inte gå igenom vare sig utgångsnivåtesterna eller enkätfrågorna 5–9 p.g.a. att längden på kandidatavhandlingen är begränsad. Jag bestämde mig för att fortsätta med samma tema i min pro gradu-avhandling eftersom jag redan har material för att fortsätta undersökningen. Intresset för kongruens har också blivit större under tidens lopp och temat känns viktigt för mitt blivande yrke. Jag har inte hittat flera forskningar om adjektivkongruens heller vilket ger en grund till att fortsätta med ämnesområdet. Jag anser att andra språklärare och svenskstudenter kan ha nytta av att läsa igenom min pro gradu-avhandling med tanke på sina framtida arbetsliv.

För denna pro gradu-avhandling har jag gjort syftet mer fokuserat. I min kandidatavhandling generaliserade jag kongruenskunskaper hos medicinstudenterna men jag har bestämt mig för att fokusera på kongruenskunskaper hos de informanter som både deltog i min enkät och skrev utgångsnivåtester. I kandidatavhandlingen bestod urval av 52 informanter, men jag har både enkätsvaren och utgångsnivåtesterna av 50 informanter som har givit sin tillåtelse till att deras svar studeras i min pro gradu-avhandling. Faktumet att informanterna är medicinstudenter är en

tillfällighet även om de är en bra forskningsgrupp med tanke på motivation. Kursläraren Hanna-Leena Ainonen (2017) berättade för mig att motivation för att studera det andra inhemska språket är tämligen högt bland medicinstudenterna eftersom de kan arbeta både på finska och på svenska om deras färdighetsnivåer är B2–C1 enligt *den gemensamma europeiska referensramen för språk*.

Denna pro gradu-avhandling är fokuserad på den grammatiska kongruensen, såsom min kandidatavhandling var. Den semantiska kongruensen vill jag inte fokusera på eftersom språkinlärare inte ens får höra om den semantiska kongruensen med stor sannolikhet om hen inte börjar studera svenska eller något annat språk vid universitetet. Inom kongruensen tar jag reda på kunskaperna i kongruens av adjektivattribut, adjektiv som predikativ och tillbakasyftande pronomen och informanternas egen uppfattning om sina kunskaper. Inom adjektiven är fokusen på adjektiv i positiv form och perfektparticip. Svenska Akademiens grammatik (= SAG 1999a: 5) skriver att adjektiv i positiv form kongruerar enligt alla huvudordets egenskaper, såsom genus, species och numerus. Perfektparticip kongruerar också enligt species, genus och numerus (SAG 1999a: 10). Adjektiv i komparativ och i superlativ utelämnar jag eftersom de bildas på ett fast sätt som inte böjs enligt huvudordets egenskaper även om superlativ har kongruensböjning i viss mån (SAG 1999a: 196). Presensparticip utelämnar jag också eftersom de fungerar som oböjliga adjektiv som inte kongruerar enligt huvudordets egenskaper (SAG 1999a: 10).

I denna pro gradu-avhandling kommer jag först att berätta om avhandlingens syfte, material och metoder. Efter det fortsätter jag till den teoretiska referensramen. I den teoretiska referensramen diskuterar jag för det första kongruens över huvud taget. Jag skriver även om de centrala delarna av kongruensen med tanke på avhandlingen. Jag diskuterar alltså hur genus, numerus, species och sexus syns i kongruensböjning, vad som är skillnaden mellan grammatisk och semantisk kongruens och vad som betyder kongruens av attributiva adjektiv, predikativa adjektiv och tillbakasyftande pronomen.

För det andra diskuterar jag språkinläring som är ett annat intresseväckande tema i avhandlingen. Jag koncentrerar mig på att belysa vad grammatik är, hur språkinlärare lär sig grammatik och hurdan process det är att lära sig adjektivböjning. Jag har bestämt mig för att inte diskutera inläringen som en process på en djupare nivå eftersom jag vill ha fokusen på vilka kongruenskunskaper som är problematiska eller lätta för informanterna. Genom att se informanternas kongruenskunskaper och deras egna åsikter om sina kunskaper kan jag och andra språklärare och svenskstudenter utnyttja dessa

resultat i framtiden när vi funderar på vilka saker i kongruens vi borde betona i undervisningen och när vi skriver själva.

För det tredje, och som det sista viktiga temat i denna avhandling, diskuterar jag andraspråksinläring över huvud taget. Huvudvikten är på svenska som andraspråk och som det andra inhemska språket i Finland, både som ett språk och som ett skolämne.

Efter att ha presenterat den teoretiska referensramen fortsätter jag till analysen där jag går igenom resultat av enkäterna och utgångsnivåtesterna med hjälp av tabeller. I sammanfattande diskussion finns det avsnittet *diskussion om resultat* där jag går igenom resultaten med tanke på den teoretiska referensramen och vilka och hurdana tankar resultaten väcker hos mig. I sammanfattande diskussion finns ytterligare avsnittet *slutsatser och fortsatt forskning* där jag går igenom hur bra jag lyckades med avhandlingen och hur undersökningen skulle kunna fortsättas i framtiden.

1.1 Syfte

Syftet med min pro gradu-avhandling är att ta reda på vilka och hurdana kunskaper två grupper medicinstudenter har i kongruens av attributiva och predikativa adjektiv och tillbakasyftande pronomen. Kunskaperna undersöks genom en enkät som är ett ”kongruenstest” och utgångsnivåtester som är uppsatser skrivna av informanterna. Jag vill också studera vilka och hurdana uppfattningar informanterna själva har om sina kunskaper och hur bra dessa uppfattningar motsvarar de resultat som kongruenstesterna och utgångsnivåtesterna avslöjar. Informanterna har studerat svenska på en obligatorisk *Svenska som det andra inhemska språket*-kurs. Under materialinsamlingen hölls kursen av Kielikeskus, *Språkcentret* på svenska [min övers.] som nuförtiden heter Täydetäviön opintojen keskus (= TOPIK), *Centret för kompletterande studier* [min övers.], och det fungerar vid Uleåborgs universitet.

Jag har ytterligare intresse för att belysa vilka och hurdana fel informanterna gör i kongruens och därigenom kan andra svensklärare och -studenter få veta vilka och hurdana fel eleverna och studenterna möjligen gör. Svensklärarna får en möjlighet att tänka på hur de ska undervisa eller repetera vissa saker för att eleverna och studenterna blir bättre på kongruens. Jag anser att genom att läsa min undersökning kan de studenter som studerar svenska språket vid universitetet få veta vilka

och hurdana fel i kongruens de möjligen gör själva och lära sig den korrekta användningen av vissa former.

I min kandidatavhandling har jag delvis fått svar på dessa frågor:

1. Hur bra kan medicinstuderandena kongruens?
2. Motsvarar medicinstuderandenas uppfattningar om [sina] kunskaper [de] resultat som enkäten avslöjar?

Längden på kandidatavhandlingen är ganska begränsad och därför har jag endast fått svar på några frågor enligt den enkät som jag har genomfört. Därför vill jag fördjupa mina kunskaper inom detta ämne ännu mer genom följande frågor:

1. Vilka och hurdana kunskaper i kongruens har medicinstudenterna enligt enkätsvaren och utgångsnivåtesterna?
2. Är medicinstudenternas kunskaper i kongruens på samma nivå enligt enkätsvaren och utgångsnivåtesterna?
3. Är medicinstudenterna medvetna om sina kunskaper i kongruens?

1.2 Material

Materialet i min pro gradu-avhandling baserar sig på enkätsvar och utgångsnivåtester som jag samlade in för min kandidatavhandling år 2017. Materialet bevaras hos mig på ett säkert ställe enligt General Data Protection Regulations (= GDPR, sv. *allmän dataskyddsförordning*) dataskyddsprinciper (se Dataombudsmannens byrå 2019 [www]). I pro gradu-avhandlingen kommer jag att utnyttja alla frågor som finns i enkäterna och de utgångsnivåtester som informanterna har gjort. Huvudvikten i analysen är på enkätfrågorna 5–9 eftersom jag inte har haft utrymme att analysera svar på dessa frågor i min kandidatavhandling. Utgångsnivåtesterna har jag inte analyserat tidigare. För anonymitetens skull har jag numrerat varje informants enkät och utgångsnivåtest. Urvalet är litet mindre i min pro gradu-avhandling i jämförelse med min kandidatavhandling p.g.a. de kriterier som jag har satt upp för att välja informanter.

Med tanke på GDPR finns det inte problem med information som finns om informanterna eftersom personuppgifter, såsom namnet på informanten, inte längre kan kopplas till informanterna (se Dataombudsmannens byrå 2018 [www]). De informanter som svarade på min enkät kan möjligen känna igen sig själva eller andra informanter, men det är osannolikt med tanke på att materialet samlades in för några år sedan och flera informanter har liknande egenskaper som kan hindra andra att identifiera dem, t.ex. åldern och när de började studera svenska. Innan jag började analysera informanternas enkätsvar i min kandidatavhandling gav jag informanterna ett kodnamn (nummer från 1 till 52) som jag använde i stället för informanternas namn i enkäterna och utgångsnivåtesterna. Jag använder dessa kodnamn för att sätta ihop informanternas enkätsvar och utgångsnivåtester i denna avhandling. Enkätsvaren och utgångsnivåtesten av den informant som gav inget tillstånd att använda sina enkätsvar i min pro gradu-avhandling utelämnade jag så fort jag blev färdig med kandidatavhandlingen. I de följande avsnitten presenterar jag mitt material: hur jag har samlat in materialet, vad det består av och hur många informanter uppfyller de kriterier som jag har satt upp för dem.

1.2.1 Enkätsvar

Jag samlade in materialet personligen i Uleåborg år 2017, och enkäten besvarades av 52 medicinstudenter på den obligatoriska svenskkursen *Svenska som det andra inhemska språket*. Informanterna gavs information om vad enkäten handlar om, och de fick inte använda ordböcker eller svara på frågorna med en annan informant, eftersom jag ville att resultaten blir så pålitliga som möjliga. Jag gav informanterna min e-postadress om de hade några frågor om enkäten eller ville kontakta mig gällande enkäten i framtiden. I enkäterna bad jag först informanterna att berätta om sin bakgrund. Genom bakgrundsinformationen tog jag reda på informanternas ålder, kön och modersmål, i vilken klass de hade börjat studera svenska, hur länge sedan de hade studerat svenska, i vilken organisation/skola de hade studerat svenska senast och om de hade skrivit svenskan i studentexamen eller inte. Ändå bestämde jag mig för att inte använda information om informanternas kön redan i kandidatavhandlingen, och jag syftar på informanterna med det könsneutrala pronomenet *hen* i denna avhandling för att ange så litet information om informanternas personuppgifter som möjligt. Det fanns Likertskalor, en öppen fråga och flervalsfrågor i vilka informanterna också skulle korrigera adjektivformerna i enkäterna (se bilagan). I min kandidatavhandling analyserade jag endast enkätfrågorna 1–4 eftersom de andra inte hörde till mitt forskningsämne. Totalt bestod enkäten av nio

forskningsfrågor. Alla 52 informanter gav tillstånd att använda enkätsvaren i min kandidatavhandling, och 51 av dessa informanter gav tillstånd att använda svaren i min pro gradu-avhandling. Jag fick inte en av dessa 51 informanternas utgångsnivåtest, vilket betyder att 50 informanter uppfyller mina kriterier och är denna undersöknings urval.

1.2.2 Utgångsnivåtester

Varje informant skrev en uppsats på en eller två sidor om sig själv i början av den obligatoriska svenskkursen, och jag fick tillstånd att använda dessa uppsatser för både min kandidatavhandling och pro gradu-avhandling. Totalt fick jag 55 informanternas uppsatser. Av dessa informanter hade en inte givit tillstånd att använda sitt enkätsvar i min pro gradu-avhandling och fyra informanter var inte närvarande när jag samlade in enkätsvar. Dessutom fick jag ingen utgångsnivåtest för en informant som svarade på min enkät. Jag analyserar informanternas enkätsvar och utgångsnivåtest ifall jag har tillstånd från dem och både enkätsvaren och utgångsnivåtesten av dem. Jag utelämnar fyra informanter vars utgångsnivåtester jag har p.g.a. att de inte har svarat på enkäten, vilket betyder att jag inte har någon bakgrundsinformation om dem som jag behöver för analysen. Jag utelämnar ytterligare den informant som inte gav något tillstånd att använda sina enkätsvar i min pro gradu-avhandling och den informant vars utgångsnivåtest jag inte har. Totalt finns det alltså 50 informanter för mig att studera.

Uppsatserna behandlar till stor del informanternas studier: hur de kom på att studera medicin vid Uleåborgs universitet och vad de hade gjort innan de började studierna vid universitetet. Mitt intresse för dessa utgångsnivåtester är att ta reda på hur bra informanterna är på att själva producera text på svenska. Huvudvikten i analysen av dessa uppsatser är hur bra informanterna är på att kongruera adjektiv enligt huvudord. Därefter analyserar jag vilka och hurdana fel de gör och vad möjligen är orsaken till dessa fel med hjälp av den teoretiska referensramen.

1.3 Metod

I min undersökning använder jag både *kvantitativa* och *kvalitativa* metoder för att skapa en omfattande bild av mitt ämne. Sirkka Hirsjärvi, Pirkko Remes och Paula Sajavaara (2009: 140)

skriver att tabeller och andel används i kvantitativ forskning. Jag använder tabeller och andel eftersom det är lättare att motivera mina åsikter om informanternas kunskaper genom statistiken. Följaktligen drar jag slutsatser av tabellerna och beskriver resultaten med hjälp av den teoretiska referensramen (se Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009: 140). Vad som är kvalitativt är det att jag samlar in materialet i en naturlig och autentisk miljö (se Hirsjärvi et al. 2009: 164). Jag har valt människor som mitt undersökningsobjekt och har valt objektgruppen systematiskt. Följaktligen förklarar jag informanternas egna uppfattningar genom enkätens öppna fråga. (Se Hirsjärvi et al. 2009: 164)

Analysen i min forskning är *induktiv* eftersom jag strävar efter att lyfta fram oväntade fakta (se Hirsjärvi et al. 2009: 164). Jag analyserar informanterna som unika individer. Jag har ingen hypotes eller teori som jag testar, vilket är typiskt för kvalitativ analys, även om jag är intresserad av om informanterna är lika bra på kongruens när de skriver själva som de är på kongruens enligt resultaten som enkätsvaren avslöjar. (Se Hirsjärvi et al. 2009: 164) Linköpings universitet (=LiU 2010: 2 [www]) konstaterar att *surveyundersökningar* har en avgränsad grupp som t.ex. svarar på ett frågeformulär. I min undersökning insamlade jag materialet med hjälp av en enkät. En nackdel med enkäterna är att insamlare inte kan hjälpa informanterna med att svara på frågorna eller fråga vad informanterna har syftat på med sitt svar (LiU 2010: 5 [www]). Allt som allt är min undersökning en *beskrivande* surveyundersökning eftersom alla informanter svarar på identiska frågor och informanterna är ett systematiskt valt urval av medicinstudenterna som jag använder för att generalisera resultaten (se Hirsjärvi et al. 2010:139, 193). Såsom i min kandidatavhandling undviker jag generaliseringar av alla universitetsstudenter och koncentrerar mig på att generalisera denna grupp av medicinstudenterna.

2 TEORETISK REFERENS RAM

Jag använder olika grammatikböcker och en doktorsavhandling för att definiera kongruens. Med hjälp av dem beskriver jag kongruens av attributiva och predikativa adjektiv och tillbakasyftande pronomen. För att kunna motivera orsaker till att kunskaperna hos informanterna är såsom de är, tar jag reda på hur språkinlärare lär sig språk och grammatik med hjälp av litteratur inom detta forskningsområde. Jag diskuterar svenska som andraspråk och som det andra inhemska språket i Finland och dess undervisning genom att använda artiklar, grunderna för läroplanerna för den grundläggande utbildningen och litteratur som behandlar dessa ämnesområden. Till sist går jag igenom den gemensamma europeiska referensramen för språk. Jag diskuterar ytterligare bedömningskriterier för nivåskalan i skrift enligt TOPIK och skalan för självbedömning av skriftlig färdighet enligt Council of Europe.

2.1 Kongruens

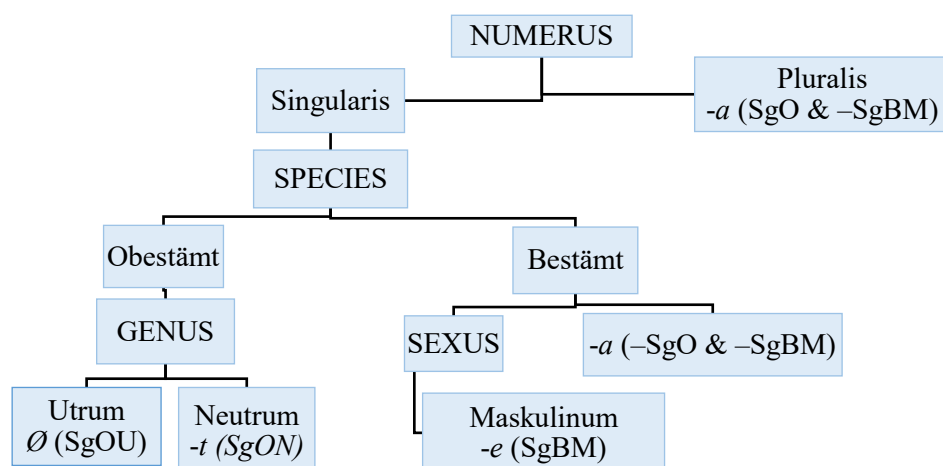
Roger Källström (1993: 1, 32) beskriver kongruens som en företeelse med en enbart grammatisk funktion, och den innebär att ”böjningen av olika ord som ingår som led i samma syntaktiska konstruktion överensstämmer”. Kongruensen i svenskan brukade vara mycket komplex med omfattande böjning i kongruens av numerus, genus och kasus, men det finns mindre kongruensböjning nuförtiden även om svenskan fortfarande är jämförelsevis rik på kongruens (Källström 1993: 3, 7). Erik Wellander (1949 via Källström 1993: 4) skriver att kongruens inte är nödvändig med tanke på psykologin och grammatiken; den är som den är p.g.a. morfologisk utveckling som har hänt i de flekterande språken.

I följande avsnitt diskuterar jag kongruens av attributiva och predikativa adjektiv och tillbakasyftande pronomen. I början definierar jag genus, sexus, numerus och species som är de centrala kongruenskategorierna i min avhandling. Jag beskriver grammatisk och semantisk kongruens varav den grammatiska kongruensen är den centrala delen i avhandlingen. Jag diskuterar också problem som förekommer när valet av kongruens enligt de grammatiska egenskaperna inte är möjligt eller lämpligt.

2.1.1 Genus, sexus, numerus och species

Tor G. Hultman (2013: 40, 77) påstår att adjektiv fungerar som attribut i nominalfraserna, predikativ och ibland utan huvudordet, och de betecknar egenskaper eller tillstånd och deras böjning inverkas på följande: *komparation (positiv, komparativ, superlativ)*, *genus*, *sexus*, *bestämndhet (species)* och *numerus*. Källström (1993: 123) skriver att de flesta adjektiv i positiv och starka perfektparticip har fyra böjningsformer: *grön, grönt, gröna, gröne* (adjektiv i positiv); *bunden, bundet, bundna, bundne* (starkt perfektparticip). De svaga perfektparticip som inte har *-a* i sista stavelsen har också fyra böjningsformer, men de svaga perfektparticip som har *-a* i sista stavelsen har tre böjningsformer: *känd, känt, kända, kände* (svagt perfektparticip utan a); *älskad, älskat, älskade* (svagt perfektparticip med a) (Källström 1993: 123, 127).

Källström (1993: 124–126) presenterar ett *adjektivparadigm* för att belysa hur en viss form av adjektiv som attribut väljs. I adjektivparadigmet finns det ett hierarkiskt system där ordningen är *numerus > species > genus > sexus* (Källström 1993: 124). Adjektivs morfologiska egenskaper kommer fram genom att följa vägen från toppen av figuren ner till ändelsen och genom att samtidigt ta hänsyn till vilka egenskaper av trädigrammet som tillhör adjektiv på vägen (Källström 1993: 124). I figuren nedan finns min utveckling av Källströms adjektivparadigm (Källström 1993: 124):

Figur. Egen utveckling av Källströms (1993: 124) trädigram över adjektivparadigmet¹

¹ Sg = singularis, Pl = Pluralis, O = Obestämt, B = Bestämt, U = Utrum, N = Neutrum, M = Maskulinum, – = Negation (Källström 1993: 123).

Det är möjligt att få fel resultat med den ovannämnda metoden (Källström 1993: 124). När vägen från toppen ner till ändelsen följs kan det uppkomma resultaten som t.ex. säger att adjektiv med *a*-ändelse är både pluralis och singularis i bestämd form (se figuren ovan). (Källström 1993: 124) Källström (1993: 125) hävdar att paradigmet säger mer om vilka egenskaper som inte finns hos adjektiv med *a*-ändelse, och det går att hellre använda en annan metod för att lyfta fram dessa egenskaper. Vissa adjektiv är oböjliga, såsom adjektiv i komparativ och presensparticip, eller kan inte uppvisa alla fyra former, *grön*, *grönt*, *gröna*, *gröne* (Källström 1993: 126). Därför är det omöjligt att använda adjektivparadigmet för att belysa de morfologiska egenskaperna hos adjektiv (Källström 1993: 126).

Ulf Teleman (1965: 217 [www]) definierar genus som de morfematiska distinktioner som inte har med numerus, species och kasus att göra, och dessa distinktioner uttrycks genom ändelser, t.ex. i adjektiv, substantiv, anaforiska pronomen och artiklar. Källström (1993: 71) anser att Telemans definition har en oläglig utformning i förhållande till vad som kan begäras eftersom definitionen inte räcker ur ett språkjämförande perspektiv. Enligt Källström (1993: 71) ska animations- och sexusdistinktioner inte föras ihop med genus. Svenska språknämnden (2016: 390) definierar genus som substantivs egenskap som är inneboende och lexikalisk-grammatisk. Källström (1993: 83) anser att ord som tillhör de ordklasser som böjs enligt genus kan ha antingen utrum- eller neutrumform. Svenska språknämnden (2016: 97) konstaterar att det finns två grammatiska genus i det svenska standardspråket: *neutrum* och *utrum*, och att ”genus är en grammatisk egenskap hos substantiv”.

Svenska språknämnden (2016: 394) definierar numerus som böjningskategori som uttrycker ords antal. Leonard Bloomfield (via Källström 1993: 102) konstaterar att det finns *singularis* och *pluralis* i den svenska morfologiska kategorin gällande genus. Singularis associeras kraftigt med *en* och pluralis med *fler än en* (Källström 1993: 102). Pluralis markeras med pluralsuffixen *-or*, *-ar*, *-er*, *-r*, *-n* eller med bindestreck, som betyder att det inte finns något suffix (Hultman 2013: 57). Formellt numerus ska alltid används även om det talas om ord som naturligen är tvåtal eller har kollektiv betydelse, t.ex. *glasögon* (naturligt tvåtal), *folk* (kollektiv betydelse). Detta betyder att det t.ex. talas om *mina gamla glasögon* och *ett trevligt folk* även om glasögon kan syfta på antingen ett eller flera par glasögon och folk omfattar flera människor (Källström 1993: 102 f.). Med ordet *glasögon* används alltså adjektivet *gamla* som betecknar pluralform, och med ordet *folk* används adjektivet *trevligt* som betecknar singularform (se Källström 1993: 102 f.).

Species, som också kallas för *bestämmdhet*, definieras som böjningskategori för substantiv och den ”innebär att man gör åtskillnad mellan bestämd och obestämd form” (Svenska språknämnden 2016: 385). Svenska språknämnden (2016: 113) förklarar att species är en mycket central del i den svenska grammatiken och att välja den rätta formen oftast sker automatiskt. Hultman (2013: 66) skriver att talaren eller skribenten visar genom species av substantiv om substantiv är igenkännligt i kontexten eller situationen. De människor som lär sig svenska som andraspråk eller som främmande språk anser att det ibland är svårt att veta vilken form av substantiv och adjektiv som ska användas i en viss nominalfras delvis p.g.a. att valet är automatiskt för modersmåltalarna, delvis p.g.a. att det inte finns något sätt att markera bestämdheten i flera språk (Svenska språknämnden 2016: 113).

Källström (1993: 105) skriver att svenskans specieskongruens inom nominalfrasen är betydligt komplicerat med tanke på de andra språk som markerar species på något sätt. Den obestämda formen har inget suffix medan den bestämda formen bildas med hjälp av suffixen: *-en* eller *-n* i utrum i singularis och *-et* eller *-t* i neutrum i singularis (Hultman 2013: 66 f.). I den bestämda formen är suffixen i pluralis *-na*, *-a* eller *-en* beroende av vilket pluralsuffix ordet får (Hultman 2013: 69). Det är alltså *ett vackert hus* i den obestämda singulara formen, *(det) vackra huset* i den bestämda singulara formen och *(de) vackra husen* i den bestämda plurala formen (se Hultman 2013: 69).

Hultman (2013: 49) påstår att sexus har en betydelse i grammatiken när det handlar om substantiv som har *animat* betydelse, d.v.s. är levande och har ”själ”. Sexus kallas också för *biologiskt kön*, och det kan vara antingen det manliga könet, *maskulinum*, eller det kvinnliga könet, *femininum*. Källström (1993: 95 f.) skriver att utrum och pluralis i de självständigt använda formerna såsom *ingen*, *inget*, *inga* får ”en betydelse av *mänsklig*” [min kursivering] och neutrum ”en betydelse av *icke-mänsklig*” [min kursivering]. Samma gäller adjektiv som används självständigt: *det vita* får en icke-mänsklig betydelse medan *de vita* och *den vita* får en individuell och mänsklig betydelse (se Källström 1993: 95 f.). Med *-a*:et i slutet är frasen kvinnligt könsmarkerad medan den är manligt könsmarkerad med *-e*:et i slutet. (Se Källström 1993: f.)

Svenska språknämnden (2016: 93 f.) konstaterar att *a*-formen också är den normala formen när adjektiv t.ex. beskriver människa, person eller icke-levande beskrivning. *E*-formerna används i vissa yrkestitlar, i en del fasta tjänstebeteckningar och i liknande situationer, t.ex. *USA:s andre herre* (Svenska språknämnden 2016: 93). Även om det brukas göra en skillnad mellan de två könen används *a*-formen också om det är fråga om en manlig person (Svenska språknämnden 2016: 95). Det är alltså

möjligt att kalla George Washington *den första president i USA* även om Washington var en manlig president (se t.ex. Svenska språknämnden 2016).

2.1.2 Grammatisk och semantisk kongruens

Som jag tidigare har konstaterat är kongruens en helt grammatisk företeelse (Källström 1993: 32). Kongruens innebär alltså en ”överensstämmelse i böjning mellan ett substantiviskt huvudord och dess bestämning”, och målet är att tydliggöra kopplingar mellan olika ord (Svenska språknämnden 2016: 237, 392). Denna bestämning kan rätta sin form efter grammatiska eller semantiska egenskaper (se t.ex. Hultman 2013; Svenska språknämnden 2016). Källström (1993: 32) skriver att sexuskongruens nästan alltid är semantiskt motiverad. Det blir alltså *den trevlige gossen*, och pronomenet *han* syftar på *gossen*. Kongruensen handlar alltid om grammatik även om termerna *grammatisk* och *semantisk kongruens* används. (Källström 1993: 32)

Hultman (2013: 85) skriver att det talas om den grammatiska kongruensen när bestämningen böjer sig efter de grammatiska egenskaperna hos huvudord. Det är fråga om den semantiska, eller *betydelsemässiga*, kongruensen när konstruktionen formar sig efter betydelsen. Det händer t.ex. när bestämningen syftar på ett ord i singularis men bestämningen får plural form p.g.a. kollektiv betydelse: *Polisen är trötta på andra myndigheter*. När adjektiv syftar på ett neutralt subjekt som är personbetecknande används utrumform enligt den semantiska kongruensen, t.ex. *Barnet är glad i kommunalt daghem*. (Hultman 2013: 85) Tendensen är att använda utrum när adjektiven syftar på människor eller djur (Hultman 2013: 48).

Svenska språknämnden (2016: 238) lyfter fram det grundproblem som förekommer gällande valet mellan den grammatiska och semantiska kongruensen: ”När får man offra den grammatiska kongruensen till förmån för den betydelsemässiga [och] i vilka fall är den betydelsestyrda kongruensen ett måste?” Adjektiv väljs enligt huvudords grammatiska egenskaper oftare än när valet gäller pronomen. Det är acceptablare att använda pronomenet *de* för att syfta tillbaka på *besättningen* än att säga att *besättningen är missnöjda*. I det sistnämnda fallet ska det hellre sägas *besättningen var missnöjd*. (Svenska språknämnden 2016: 238) Ofta förekommer problem precis med flertalsbetydelser (Svenska språknämnden 2016: 239). Adjektivform ska väljas enligt den

grammatiska kongruensen när adjektiv står direkt före det substantiv som det bestämmer, t.ex. *en missnöjd besättning* (Svenska språknämnden 2016: 238).

2.1.3 Kongruens av attributiva adjektiv

Ett adjektivattribut bestämmer huvudordet i en nominalfras och det förekommer precis före huvudordet: *en vacker blomma*, *en vackrare blomma*, *(den) vackraste blomma*, och det kan förekomma i alla komparativformer (se t.ex. Svenska språknämnden 2016). I denna avhandling diskuterar jag adjektiv i positiv och perfektparticip, vilket betyder att jag tar reda på hur kongruens fungerar i den första komparationsgraden (se Svenska språknämnden 2016: 397). Som jag skrev tidigare påstår Källström (1993: 123) att adjektiv i positiv har fyra böjningsformer: *brun*, *brunt*, *bruna* och *brune*. Svenska språknämnden (2016: 109) konstaterar att den fjärde formen *brune* kan förekomma när levande varelser av manligt kön beskrivs, men ett adjektiv förekommer normalt i tre former som inte innebär *e*-formen, d.v.s. *brun*, *brunt*, *bruna*. Alla adjektiv i svenskan har inte de tre eller fyra formerna, utan de är antingen helt oböjliga, t.ex. *enstaka*, eller kan inte böjas i utrum, t.ex. *lat* (Svenska språknämnden 2016: 109 f.).

Jag har diskuterat hur olika faktorer inverkar på böjningen av adjektiv i positiv och perfektparticip som attribut och de är följande: *genus*, *sexus*, *species* och *numerus* (se Hultman 2013: 40). Dessa faktorer inverkar i vissa fall på kongruensböjningen (se Källström 1993: 7 f.). I de obestämda singularformerna *en brun blomma* (utrum) och *ett brunt hus* (neutrum) kan märkas att adjektiv kongruensböjs i genus, species och numerus. Före utrumordet *blomma* som är i singular och obestämd form får adjektivet formen *brun*, och före neutrumordet *hus* som är i singular och obestämd form får adjektivet formen *brun-t* (genus). I den bestämda singularformen *(den) bruna blomman* (utrum) och *(det) bruna huset* (neutrum) kongruerar adjektivet i species. Genusen har en betydelse i den bestämda singularformen eftersom adjektivet får formen *brun-a* i båda fallen. Numerus har ingen betydelse i den bestämda singularformen eftersom adjektivformen *brun-a* används både i singularis och i pluralis: *(den) bruna blomman* (singularis), *(de) bruna blommorna* (pluralis). (Se Källström 1993: 7 f.)

I de obestämda pluralformerna *bruna blommor* (utrum) och *bruna hus* (neutrum) har numerus en betydelse men det har inte genus eller species, eftersom adjektiv står i formen *brun-a* i båda genusen

och både i den obestämda och i den bestämda pluralformen: *bruna blommor* (obestämd pluralis), (*de*) *bruna blommorna* (bestämd pluralis) (se Källström 1993: 7 f.). I den bestämda pluralformen (*de*) *bruna blommorna* och (*de*) *bruna husen* kongruensböjs adjektiven i numerus. Som sagt är adjektivformen *brun-a* både i singularis och i pluralis oavsett genusen i de bestämda formerna, och därför har genus ingen betydelse i detta sammanhang. (Se Källström 1993: 7 f.)

Även om species inte har någon betydelse i pluralis har det en betydelse med tanke på den obestämda och bestämda formen i singularis: adjektivformen är *brun-a* bara i den bestämda formen (se Källström 1993: 8). Om huvudordet t.ex. var *man* skulle sexus ha en betydelse i adjektivets kongruensböjning, men det skulle sexus ha bara i bestämd form singularis: (*den*) *unge mannen* (se Svenska språknämnden 2016: 89). I äldre skriftspråk används *e*-formen också i pluralis, men *a*-formen är den enda som förekommer i pluralis nuförtiden (Svenska språknämnden 2016: 89).

Ovan har jag allmänt diskuterat hur adjektiv kongruerar, men det finns t.ex. vissa pronomen som har inverkan på hur adjektiv ska böjas. Sonja Bulut, Pauli Kajander, Anders Nordgren, Heidi Repo, Pauliina Vepsäläinen och Sanna Wahlroos (2011: 128 f.) skriver att *a*-formen av adjektiv alltid används när adjektiv står efter demonstrativa pronomen *den/det/de*, *den/det/de här*, *den/det/de där*, *denna/detta/dessa*, *samma*. Substantivs form beror på vilket pronomen är i fråga. (Bulut et al. 2011: 128 f.) I min enkät har jag t.ex. pronomenet *denna* som inverkar på substantivets form så att det står i obestämd form: *denna härliga årstid* (se bilagan). Bulut m.fl. (2011: 122, 125, 129, 135 f.) konstaterar att *a*-formen av adjektiv används efter indefinita pronomen *samma*, *själva*, *hela* och *båda* och possessiva pronomen, t.ex. *mitt stora hus*.

2.1.4 Kongruens av predikativa adjektiv

Som jag har konstaterat förekommer adjektivattributen före substantiven. När adjektiven är predikativa står de efter verben *vara* och *bli*: *Min katt är brun. Det är trevligt att studera svenska.* (Bulut et al. 2011: 114). Hultman (2013: 235) skriver att predikativ bestämmer det satsled som det syftar på och predikativ kongrueras med satsledet. Satsleden kan vara antingen subjekt eller objekt. Ett subjektspredikativ är t.ex. *Han blev lärare*. En objektspredikativ är däremot *Jag fick uppsatsen godkänd*. (Hultman 2013: 235) Det är inte bara efter verben *vara*, *bli*, *heta* och *kallas* då predikativ förekommer, utan det finns vissa verb som har ”predikativ som bundna bestämningar” (Hultman

2013: 236). Ett bundet subjektspredikativ förekommer t.ex. i följande sats: *De verkade tränade och glada i butiken*. Ett bundet objektspredikativ är exempelvis *De gjorde alla människor där glada*. (Hultman 2013: 236)

Källström (1993: 9 f.) hävdar att predikativa adjektivs genus- och numeruskongruens är översiktligt likadana som adjektivattributs genus- och numeruskongruens. Predikativa adjektiv har i alla fall ingen specieskongruens. (Källström 1993: 9 f.) Även om de obestämda fraserna *en blomma är vacker* (utrum) och *ett hus blir vackert* (neutrum) står i bestämd form förblir adjektiven i samma form (*den blomman är vacker* och *(det) huset blir vackert* (se Källström 1993: 9 f.)). Det är samma sak i pluralis: *blommor är vackra* (obestämd utrum pluralis) och *hus blir vackra* (obestämt neutrum pluralis); (*de blommorna är vackra* (bestämd utrum pluralis) och *(de) husen blir vackra* (bestämt neutrum pluralis)). De predikativa adjektiven kongruensböjs alltså i genus och numerus i singularis. I pluralis kongruensböjs de predikativa adjektiven endast i numerus eftersom det inte görs någon distinktion mellan utrum och neutrum av plurala adjektiv. (Se Källström 1993: 9 f.)

Jag har tidigare skrivit att adjektiv ska väljas efter den grammatiska kongruensen när det gäller attributiva adjektiv (se Svenska språknämnden 2016: 238). När det är fråga om predikativa adjektiv kan adjektiv böjas i neutrum även om huvudord är utrum, t.ex. *sill är gott* eller står i plural, t.ex. *blommor är vackert* (Svenska språknämnden 2016: 251). I vissa fall finns det inte något genus att böja efter och därför måste adjektiv stå i neutrum, t.ex. *att studera svenska är trevligt*. I fraserna *svenska är roligt att studera* och *sill är gott* är det också obligatoriskt att använda t-formen p.g.a. att den grammatiska kongruensen inte alls fungerar. (Svenska språknämnden 2016: 251) Svenska språknämnden (2016: 251 f.) skriver att båda fraserna *blommor är vackra* och *blommor är vackert* går. Om huvudordet ”står i bestämd form eller ingår i en nominalfras” är det ändå obligatoriskt att böja enligt den grammatiska kongruensen (Svenska språknämnden 2016: 252). I sådana fall skrivs ovannämnda fraserna på följande sätt: *de där blommorna är vackra* och *blommorna är vackra*. (Svenska språknämnden 2016: 252)

2.1.5 Kongruens av tillbakasyftande pronomen

Huvudords grammatiska egenskaper inverkar på vilket pronomen som väljs när pronomenet syftar på föregående sats huvudord (Svenska språknämnden 2016: 237). Om huvudordet är i singularform och

ett utrum används pronomenet *den*. Följaktligen används pronomenet *den* i följande exempel: *Jag ser en blomma och den är gul och vacker*. Pronomenet *det* används emellertid med neutrum i singularform, t.ex. *Huset är väldigt stort och det är också ganska nytt*. (Svenska språknämnden 2016: 237) Om ord är i pluralform ska pronomenet *de* användas oavsett huvudords genus (Svenska språknämnden 2016: 238). I pluralform skulle de exempel som finns ovan vara följande: *Jag ser blommor och de är gula och vackra* och *Husen är väldigt stora och de är också ganska nya* (se Svenska språknämnden 2016: 237 f.)

Svenska språknämnden (2016: 238) skriver att det pronomen som används för att syfta på bestämda personer beror på den personens kön oavsett det substantiv som har använts för att beskriva personen tidigare. Pronomenet *hon* syftas på kvinnliga personer och pronomenet *han* används när det är fråga om manliga personer. Om den bestämda personen t.ex. är *läkare*, som inte i sig själv är av något kön, används pronomina *han* eller *hon*, beroende på denna persons kön, för att syfta tillbaka: *Läkaren kommer snart även om han/hon har bråttom*. (Svenska språknämnden 2016: 238) Svenska språknämnden (2016: 75) konstaterar att pronomenet *han* används med ord som *kungen* eftersom kungen ”med all sannolikhet [...] är av manligt kön”.

Om könet av personen inte är tydligt kan pronomenet väljas antingen genom att följa de allmänna regler som gäller användningen av *han* och *hon* eller genom att undvika att tala om könet med något annat pronomen, t.ex. *den* eller *hen* (se t.ex. Svenska språknämnden 2016). Svenska språknämnden (2016: 78) skriver att pronomenet *den* ofta fungerar bäst eftersom ”det är kort och lätthanterligt”. Svenska Akademiens ordlista (=SAOL 2015 s.v. *hen*) anger andra alternativ, t.ex. *hen* som är en benämning på person ”som inte vill [eller] kan kategorisera sig som vare sig man [eller] kvinna” och en ”könsneutral benämning på person som är omtalad”. Med tanke på dessa alternativ ska den ovannämnda exempelsatsen *Läkaren kommer snart även om han/hon har bråttom* alltså vara *Läkaren kommer snart även om den/hen har bråttom* ifall könet på läkaren är otydligt (se Svenska språknämnden 2016: 78, 328; SAOL 2015 s.v. *hen*).

Ovan har jag diskuterat hur tillbakasyftande pronomen behandlas med tanke på *den grammatiska kongruensböjningen* när det finns tydliga huvudord i föregående satser, t.ex. substantiv och egennamn (SAG 1999a: 278). När det är fråga om en hel sats, en verbfras och en adjektivfras används pronomenet *det* för att syfta på dem (SAG 1999a: 278). I en dialogsituation där den första personen

säger att hen inte kommer på festen kan den andra personen t.ex. fråga följande: Varför *det*? I detta fall syftar *det* på första personens hela sats, t.ex. *Jag kommer inte på festen ikväll*. (SAG 1999a: 278)

2.2 Språkinläring

Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien (= SO 2009 s.v. ¹*språk*) definierar *språk* som ett ”mänskligt system för kommunikation, känslouttryck och konstnärliga ändamål med en uppsättning ord och ordförbindelser som kombineras [enligt] vissa grammatiska regler”. *Språkinläring* är ”aktivt tillägnande av viss kunskap eller färdighet” i ett språk (SO 2009 s.v. *inläring*). Till språket hör grammatiken och dess inläring, och jag diskuterar vad den är och hur språkinlärare lär sig grammatiken och adjektivböjningen i de följande avsnitten. Sedan beskriver jag *andraspråksinläringen* och svenskans ställning i Finland. Till sist presenterar jag *den gemensamma europeiska referensramen för språk* och hur TOPIK drar nytta av den i sin betygsättning.

2.2.1 Grammatikinläring

Marketta Sundman (2014: 90 [www]) skriver att *grammatik* som begrepp har flera definitioner varav hon använder den som beskriver grammatiken som ”en systematisk beskrivning av språkets struktur”. De flesta läroböcker grundar sig på den klassiska grammatikmodell som bland annat omfattar deklinationerna, konjugationerna och satslederna. Vanligen delas grammatiken i *morfologi*, ordböjning och -bildning, och *syntax*, sats- och frasstruktur. (Sundman 2014: 90 [www]) I min pro gradu-avhandling är syntaxen den centrala delen eftersom kongruensen är en del av syntaxen. Sundman (2014: 91 [www]) berättar att den grammatik som används i undervisning ofta kallas för *pedagogisk grammatik*. I den pedagogiska grammatiken beskrivs de språkliga fenomen på ett sätt som passar de språkinlärare som inte talar språket som modersmål. De grammatiska reglerna undervisas genom att använda tydliga och enkla meningar, och de begrepp som används i språkundervisningen är ofta olika än de som används i vetenskapliga texter om grammatiken. (Sundman 2014: 91 [www])

Robert DeKeyser (2003: 313) skriver att inläringen av språket och grammatiken är antingen *implicit* eller *explicit*, och båda två har en betydelse i inläringen. Den implicita inläringen är omedveten

medan den explicita inläringen är medveten (Sundman 2014: 92 [www]). Barn lär sig sitt modersmål omedvetet genom att höra och att interagera med sin omgivning. Ofta kallas det implicita inläringssättet för *naturlig språkinläring* eftersom barn lär sig språket på ett naturligt sätt. Som motsats till den implicita inläringen lär språkinlärarna sig språket medvetet genom *formell språkundervisning*, t.ex. språkundervisningen i skolan. Då är inlärarna medvetna om sin inlärningsprocess och kan själv ha inverkan på sitt lärande. (Sundman 2014: 92 [www])

Även om det finns två olika sätt att lära sig språket kan inlärarna lära sig språket genom båda implicita och explicita inläringssätten (Sundman 2014: 92 [www]). Ett bra exempel på sådana inlärare är de invandrare som lär sig språket både i skolan och använder och hör språket i det vardagliga livet. Språket kan inte läras implicit i skolan eftersom den språkliga *inputen*, därigenom inlärarna lär sig språket, är mycket begränsad. (Sundman 2014: 92 [www])

Sundman (2014: 94 [www]) konstaterar att målet i språkinläringen är att inlärarna skapar kommunikativa språkkunskaper. Då betyder det att inlärarna inte explicit ska tänka på de olika grammatikreglerna som finns, utan inlärarna borde skapa *implicit kunskap*. Termen *procedurell kunskap* används också i detta sammanhang. Den implicita kunskapen betyder att grammatikreglerna blir något automatiskt och språkinlärarna behöver inte tänka på dem när de talar. Motsatsen till den implicita kunskapen är *explicit kunskap* som också kallas för *deklarativ kunskap*. Den deklarativa kunskapen betyder att inlärarna är medvetna om sitt kunnande i språket och dess grammatik. Det finns alltså implicita och explicita kunskaperna, såsom det finns implicita och explicita inläringen av språk. (Sundman 2014: 94 [www])

Sundman (2014: 94 [www]) exemplifierar att de explicita språkkunskaperna är de kunskaper som inlärarna är medvetna om. Inlärarna vet orsaker till att ord böjs på ett visst sätt och hurdan ordföljd det finns i en sats, och därför kan de också förklara dessa grammatiska fenomen till en annan person. Därför sägs det att den explicita kunskapen motsvarar grammatikreglerna och böjningsparadigmet som lärs genom undervisningen. (Sundman 2014: 94 [www]) I dessa pedagogiska situationer får inlärarna ofta information och minnesregler, t.ex. *kon-su-kie-pre*² (bisatsordföljd: konjunktion-

---

² Motsvarande till BIFF-regeln: i **B**isats kommer **I**nte **F**öre det **F**örsta verbet.

subjekt-inte-predikat) (Sundman 2014: 95 [www]). Dessa minnesregler och annan information kan språkanvändarna inte utnyttja i en äkta kommunikationssituation (Sundman 2014: 95 [www]).

Den implicita kunskapen innebär att språkinlärarna kan kommunicera genom att använda de rätta grammatikreglerna, men de gör allt detta omedvetet (Sundman 2014: 95 [www]). Den implicita kunskapen möjliggör det att inlärarna kan producera språket flytande och lätt, och detta är målet med språkundervisningen. Även om den implicita kunskapen betyder att språkinlärarna och -användarna inte behöver tänka på hur satserna formas på ett grammatiskt rätt sätt eller hur vissa ord böjs, begränsar det inte ut att de skulle kunna beskriva de grammatiska reglerna och fenomenen bakom sitt tal om de var tvungna att göra det. Den implicita kunskapen eliminerar inte den explicita kunskapen, men att producera språket kräver inte så mycket när språkinlärarna och -användarna har den implicita kunskapen om språket. (Sundman 2014: 95 [www])

2.2.2 Inlärningsprocess av adjektivböjning

Niclas Abrahamsson (2009: 75) illustrerar hur språkinlärarna lär sig adjektivböjningen genom att utnyttja en studie av Esther Glahn, Gisela Håkansson, Björn Hammarberg, Anne Holmen, Anne Hvenekilde och Karen Lund (2001). Först lär språkinlärarna sig numeruskongruens varefter de lär sig genuskongruens. Processen att lära sig kongruens beskrivs på detta sätt: på det första stadiet lärs bara de oböjda adjektiven vilket betyder att det finns inkongruens hos satserna, t.ex. *jag gillar grön* [sic!] *blommor* (attributivt adjektiv); *blommor är grön* [sic!] (predikativt adjektiv). (Abrahamsson 2009: 75)

På det andra stadiet börjar inlärarna förstå och kunna producera kongruensen av den attributiva ställningen, t.ex. *jag gillar gröna blommor* (adjektivattribut), medan de predikativa adjektiva ännu inte uppfattas av inlärarna, t.ex. *blommor är röd* [sic!] (Abrahamsson 2009: 75). Abrahamsson (2009: 75 f.) förklarar att inlärarna inte bara kan producera ”nominalfraser där det ingående attributiva adjektivet kongruerar med frasens substantiv” utan de också behärskar kongruensen på frasnivå på det tredje stadiet. Då kan språkinlärarna förstå att predikativa adjektiv ska kongrueras efter huvudordet även om dessa adjektiv inte står precis före huvudordet, t.ex. *blommor är gröna*. (Abrahamsson 2009: 75 f.)

2.2.3 Andraspråksinläring

Andraspråk definieras som ”språk som man lär sig utöver sitt modersmål” (SAOL 2015 s.v. *andraspråk*). *Andraspråksinläring* definieras emellertid som ”inläring av ett språk som inte är modersmålet men ofta är huvudspråk i den miljö där inlärares vistas” (SO 2009 s.v. *andraspråksinläring*). Abrahamsson (2009: 13) skriver att det inte är så okomplicerat att definiera begreppet.

Ett sätt är att det görs en distinktion mellan *förstaspråk*³ och andraspråk (Abrahamsson 2009: 13). I detta sammanhang beskrivs andraspråket som något som lärs efter förstaspråket är etablerat eller etableringen av förstaspråket har börjat. Det är viktigt att komma ihåg att andraspråket också kan behärskas bättre än en individs förstaspråk, vilket t.ex. är vanligt i immigrationsfamiljerna. (Abrahamsson 2009: 13) Slutligen lyfter Abrahamsson (2009: 26) fram att andraspråk är ”det naturliga och informella tillägnet av implicit kompetens i något språk utöver modersmålet”.

Catrin Norrby och Gisela Håkansson (2007: 19) hävdar att det finns människor som talar svenska både som förstaspråk och som andraspråk, och förstaspråktalarna kallas finlandssvenskar. Enligt Statistikcentralen (2019) hade 5,2 % av Finlands befolkning svenska som förstaspråk den 31 december 2018. Även om andelen svenskspråkiga människor är ganska låg finns det orter som till största delen är svenskspråkiga (Norrby & Håkansson 2007: 19). I Finland finns det två officiella språk, finska och svenska, och det finskspråkiga folket måste lära sig svenska som andraspråk i skolan (Norrby & Håkansson 2007: 20).

Finska elever är tvungna att lära sig svenska som det andra inhemska språket i skolorna senast från sjätte klass ända fram till slutet av grundskolan (se t.ex. Tollola 2015 [www]; Juurakko-Paavola & Åberg 2018 [www]). Om eleverna fortsätter till gymnasiet ska de fortfarande lära sig svenska i någon mån även om de inte skriver svenska i studentexamen. Om studenterna fortsätter till universitetet eller yrkeshögskolan ska de ta del i en obligatorisk kurs i det andra inhemska språket ifall de inte studerar

---

³ Förstaspråk används som synonym till ordet modersmål som är ”det första språket barnet lär sig” (Svenska Akademiens ordlista = SAOL 2015 s.v. *modersmål*).

svenska som huvud- eller biämne vid universitet. (Se t.ex. Tollola 2015 [www]; Juurakko-Paavola & Åberg 2018 [www])

2.2.4 Svenska som andraspråk i Finland

Som sagt lär varje finskspråkig elev sig svenska som det andra inhemska språket i skolan. Norrby och Håkansson (2007: 20) konstaterar att det finns flera motståndare till att lära sig svenska bland det finskspråkiga folket. Ibland kallas det andra inhemska språket för *tvångssvenska*, och flera människor föredrar engelskan framför svenskan. (Norrby & Håkansson 2007: 20) Norrby och Håkansson (2007: 20 f.) tolkar detta på det sättet att de flesta finskspråkiga elever inte skulle välja att lära sig svenska frivilligt om det inte var obligatoriskt.

Suomen kieltenopettajien liitto ry (= SUKOL 2019 [www]) skriver att 3 798 femteklassarna (6,2 %) började lära sig svenska som *A2-språk*⁴ 2017, vilket betyder att det var ett av de populäraste språken. Avtalet elever som började studera svenska i tredje klass eller under årskurserna 7–9 var cirka 600 (1 %). (SUKOL 2019 [www]) Faktumet att en del elever vill lära sig svenska frivilligt visar att svenska som skolämne inte är ”tvångssvenska” för alla finskspråkiga elever (se t.ex. SUKOL 2019 [www]; (Norrby & Håkansson 2007: 20 f.).

Det är obligatoriskt för kommunen att ordna förskoleundervisningen och grundläggande utbildningen skilt för både finsk- och svenskspråkiga invånarna i de kommuner som är tvåspråkiga (Utbildningsstyrelsen 2019a [www]). Tjänstemän ska ytterligare kunna svenska på god nivå om de arbetar i ett tvåspråkigt område (Finlex 2002 [www]). Utbildningsstyrelsen (2019a [www]) påpekar att tvåspråkiga familjer har registrerat sitt barns modersmål som svenska allt oftare under de senaste årtiondena. Anna Østern (2001 via Norrby & Håkansson 2007: 21) skriver att barn brukar gå i svenska skolor om en av deras föräldrar är svenskspråkig. Norrby och Håkansson (2007:19 f.) hävdar att tvåspråkigheten syns i landskapen i Finland genom att det exempelvis finns vägskyltar både på finska och på svenska, och ortnamnen är på det språk som är majoritetsspråket i detta område.

---

⁴ Det frivilliga och valfria, långa språket, som elever börjar studera i årskurserna 3–6 (Utbildningsstyrelsen 2014: 96, 202 [www]).

2.2.5 Svenska som det andra inhemska språket i Finland

Utbildningsstyrelsen (2009 [www]) ger ut tidfördelningstabeller där de gör några bestämmelser för hur skolorna ska bygga läroplanerna. Enligt tidfördelningstabellen ska *B1-språk*⁵ undervisas två årsveckotimmar i sjätte klass och fyra årsveckotimmar på årskurserna 7–9, vilket betyder att eleverna lär sig svenskan totalt sex årsveckotimmar i grundskolan (Utbildningsstyrelsen 2012 [www]). I gymnasiet ska studenterna lära sig svenska som B1-språk minst på fem kurser som är obligatoriska eller sju kurser om de deltar i de ”riksomfattande kurser som erbjuds som fördjupade studier” (Studieinfo 2015 [www]).

Eleverna har börjat studera svenska som B1-språk i sjätte klass sedan 2016, men eleverna brukade börja studera svenska i sjunde klass som B1-språk innan 2016 ifall de inte hade börjat studera svenska som A2-språk i lågstadiet (se t.ex. Paavilainen 2010 [www]; Tollola 2015 [www]). Under det första året koncentrerar grunderna för läroplanen på att eleverna blir bekanta med det svenska språket och kan kommunicera med varandra på en viss nivå, vilket omfattar litet samtal om de ämnen som är lämpliga för sjätteklassarna (Utbildningsstyrelsen 2014: 217 [www]).

Grammatiken handlar mest om att bli bekant med de olika språkljud som finns i svenskan, även om eleverna också lär sig om de strukturer och ordlexikon som är lämpliga för sjätteklassarna (Utbildningsstyrelsen 2014: 217 [www]). Under årskurserna 7–9 är målet att eleverna blir bekanta med skillnaderna mellan sverigesvenska och finlandssvenska och de kan öva sina språkkunskaper genom varierande kommunikationssituationer och olika strukturer (Utbildningsstyrelsen 2014: 345 [www]).

Utbildningsstyrelsen (2014: 217, 334 [www]) skriver att eleverna under årskurserna 3–9 lär sig ordlexikon och strukturer i svenskan. Det sägs i alla fall inte vilka strukturer som ska undervisas. Utbildningsstyrelsen (2004: 133 [www]) lyfter däremot fram vilka strukturer som är centrala i undervisningen av svenska som B-språk i grunderna för läroplanen 2004. Dessa strukturer är ”den mest centrala verbläran”, ”böjningen av substantiv och adjektiv” och ”den centrala satsläran och bindningsstrukturerna”. (Utbildningsstyrelsen 2004: 133 [www])

---

⁵ Den medellånga lärokursen av språket som oftast är svenska (Utbildningsstyrelsen 2014: 197 [www]).

2.2.6 Den gemensamma europeiska referensramen för språk

Council of Europe (= CoE 2001: 1 [www]) skriver att *den gemensamma europeiska referensramen för språk* (= CEFR) fungerar som en basis på utarbetandet av olika medel för utbildning i Europa: läroplaner, läroböcker, språkplaner osv. Referensramen skapar en bild av vad som ska undervisas för eleverna/studenterna för att de kan kommunicera med språket och använda det effektivt. Undervisningen ger inlärarna förutsättningar att förstå kulturella egenskaper som härskar i landet/länderna där språket talas. (CoE 2001: 1 [www])

Europarådet erbjuder olika skalor som hjälper till med bedömningen av språkkunskaperna hos studenter (Utbildningsstyrelsen 2019b [www]). De erbjuder också skalor så att studenterna kan bedöma sitt eget kunnande i språk. Dessa skalor är tillämpade i grunderna för läroplanerna för att hjälpa finländska lärare med bedömningen och undervisningen. (Utbildningsstyrelsen 2019b [www]) I årskurserna 6–9 används nivåskalan för att bedöma vilka kunskaper och färdigheter som anses som goda kunskaper och som motsvarar vitsordet åtta. I gymnasiet finns det inga färdignämnda goda kunskaper utan det är själva studenten som utvärderar sina färdigheter och sin utveckling i god riktning. (Utbildningsstyrelsen 2019b [www])

Färdighetsnivåerna går från A1.1 till C1.1 och vilken färdighetsnivå som förväntas eller är målet med svenska som det andra inhemska språket beror på när inläraren har börjat studera svenska (Opetushallitus 2019 [www]). Om inlärarna har börjat studera svenska som A-språk är målet att de kan producera text på nivå B1.2. Om inlärarna har börjat studera svenska som B1-språk är målet att de kan producera text på nivå B1.1. Med *B3-språket*⁶ är målet att inlärarna kan producera text på nivå A2.1. (Opetushallitus 2019 [www]) Mina informanter har studerat svenska som A- eller B1-språk, och därför borde deras färdighetsnivå minst ha varit B1 när de började kursen *Svenska som det andra inhemska språk*.

Studenterna ska alltså ha färdighetsnivå B1 när de slutar gymnasiet. På TOPIK:s (2019 [www]) webbsida beskrivs bedömningskriterier för kursen *Svenska som det andra inhemska språket*. På

---

⁶ Ett valfritt språk som studenter kan börja studera i sekundärutbildningen eller ett obligatoriskt främmande språk i yrkesutbildning (Svenska nu 2014 [www]).

webbsidan står att betyget *nöjaktig* motsvarar CEFR:s nivå B1 och *berömlig* motsvarar nivåerna B2–C1. Studenten får betyget *underkänt* om hens nivåskala är CEFR:s A2 eller under. (TOPIK 2019 [www]) Om denna avhandlings informanter vill utöva yrke som medicinpraktikant både på finska och på svenska ska de vara på CEFR:s färdighetsnivåer B2–C1 (Ainonen 2017). Det betyder att de ”klara[r] sig i regelbundet umgänge med infödda [och] i många olika slag av krävande språkbrukssituationer” (Utbildningsstyrelsen 2003 [www]).

I tabellen nedan finns bedömningskriterierna för kursen *Svenska som det andra inhemska språket* given av TOPIK (2019 [www]). Min utveckling och översättning av tabellen består endast av strukturer i skrift även om den originella tabellen för skriftliga kunskaper innehåller textens innehåll och ordlexikon som bedömningskriterier (se TOPIK 2019 [www]):

Tabell 1. Egen utveckling av bedömningskriterier för nivåskalan i skrift (TOPIK 2019 [www])

Överblick	Berömlig (CEFR B2–C1) Studenten kan skriva olika krävande texter om allmänna saker och specialtexter som hen behöver i arbetslivet. Hen kan skriva beroende på vem som tillhör målgruppen. Hen skriver lämpligt och skickligt i olika kommunikationssituationerna.	Nöjaktig (CEFR B1) Studenten kan skriva texter som huvudsakligen är sammanhängande och begripliga. Hen kan skriva om allmänna saker och om sitt specialområde. Hen kan skriva texter för vissa kommunikationssituationer och målgrupper.	Underkänt (CEFR ≤ A2) Studenten har problem med att skriva allmänna och aktuella texter om sitt specialområde. Hen använder språk som upprepade gånger förhindrar kommunikationen.
Strukturer	Studenten producerar nästan felfria texter som består av olika strukturer. Hen kan ha brist på kvaliteten i komplexa strukturer.	Studenten använder strukturer begripligt på grundläggande nivå, och brist på språket förhindrar inte kommunikationen. Hen drar ibland inflytande från andra språk.	Studenten har allvarliga brister i strukturer, och fel i språket förhindrar kommunikationen. Hen kan inte skilja mellan ordkategorier och hen böjer ofta ord fel.

Av tabellen framgår att studenten blir underkänd om hen skriver på ett sätt som förhindrar läsaren från att förstå textens meddelande. Studenten har problem med att böja ord och blandar ihop olika ordkategorier. Då är studentens nivå A2 eller sämre enligt CEFR, vilket är ytterligare sämre än färdighetsnivå B1 som förväntas av de studenter som har skrivit svenska som A-språk eller B1-språk. Esa Koivuranta, Minna Rinta-Tassi och Kristiina Tolkki (2019 [www]) skriver att det var obligatoriskt att skriva svenska i studentexamen ända till 2005 då det blev ett valfritt ämne. Efter det har media skrivit att studenterna har svårigheter att genomföra den obligatoriska svensk kursen på

tredje stadiet (Koivuranta et al. 2019 [www]). Jussi Salokorpi, Jaana Hevonoja, Kristiina Tolkki, Jarno Virtanen och STT (2019 [www]) skriver att den finska regeringen bestämde att svenskan blir obligatorisk i studentexamen igen år 2019. Jag undrar om de studenter som inte har skrivit svenska i studentexamen och därför har inte studerat svenska så mycket som dem som har skrivit den har problem med den obligatoriska kursen *Svenska som det andra inhemska språket* vid universitetet och yrkeshögskolan.

Tabell 1 illustrerar hur studentens betyg *nöjaktig* motsvarar CEFR:s färdighetsnivå B1 som studenten ska ha när hen har tagit studenten och skrivit svenska som A-språk eller B1-språk i studentexamen. På denna nivå ska studenten kunna skriva texter, både generellt och om sina egna ämnesområden. Texterna ska hänga ihop och vara förståeliga. Studenten behärskar grunderna till största delen men hen kan göra få fel som inte förstör kommunikationen. Studenten på denna nivå har då och då inflytande av andra språk i sin text. Kim Lindroos (2006 [www]) konstaterar att engelskan har en dominerande betydelse i samhället, speciellt i ungdomskultur, vilket är en orsak till engelskans inflytande på finländares svenska. En annan orsak till inflytande av engelska är att finländarna vanligen har studerat engelska i flera år innan de börjar studera svenska. Oftast påverkar engelskan lexikonet, d.v.s. ordförrådet, och den påverkar grammatiken sällan. (Lindroos 2006 [www])

Av tabell 1 framgår att studenten är *berömlig*, som motsvarar CEFR:s färdighetsnivåer B2–C1, när studenten kan skriva krävande texter som är både allmänna och speciella och hen gör det enligt kommunikationssituationen. Texterna är skickligt skrivna och innehåller endast få fel fast studenten kan ha problem med avancerade strukturerna. Enligt Utbildningsstyrelsens (2003 [www]) nivåskala för språkkunskaper har studenten självständig språkfärdighet på nivå B2. På nivå C1 har studenten avancerad språkfärdighet. (Utbildningsstyrelsen 2003 [www])

CEFR erbjuder ytterligare en skala för självbedömning som presenterar skalor av hörförståelse, läsförståelse, samtal/muntlig interaktion, muntlig produktion och skriftlig färdighet (CoE 2016 [www]). Skalan för självbedömning innehåller färdighetsnivåerna A1, A2, B1, B2, C1 och C2 där A1 är den lägste färdighetsnivån och C2 är den högsta färdighetsnivån. (CoE [www])

Nedan presenteras min utveckling av skalan för den skriftliga färdigheten enligt CoE:s skala för självbedömning (CoE [www]):

Tabell 2. Egen utveckling av skala för självbedömning av skriftlig färdighet (CoE [www])

	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Skriftlig färdighet	Studenten kan skriva lätta och korta meddelanden. Hen kan ge personlig information i enkla blanketter.	Studenten kan skriva lätta och korta meddelanden och anteckningar. Hen kan skriva lätta personliga brev.	Studenten kan skriva lätta texter om de saker som är välkända för hen eller intresserar hen. Hen kan skriva personliga brev om sina egna erfarenheter och uppfattningar.	Studenten kan skriva tydliga och ingående texter om de ämnen som intresserar hen. Hen kan argumentera för sin åsikt i skrift och betona sina erfarenheter och uppfattningar i brev.	Studenten kan uttrycka sig själv tydligt och relativt långt i strukturerade texter. Hen kan skriva detaljrikt och på ett passande sätt om händelser och erfarenheter i varierande texttyper.	Studenten kan skriva tydliga texter på ett obehindrat sätt passande för tillfället. Hen kan logiskt, detaljrikt och effektivt argumentera sina egna åsikter i varierande texttyper så att läsaren minns huvudpunkter. Hen kan göra sammanfattningar och kortfattade översikter över facktexter och andra litterära verk.

Av tabell 2 framgår vilka egenskaper varje färdighetsnivå omfattar gällande skriftliga färdigheter. Om studenten anser att hen är på nivå A1 kan hen skriva ganska enkelt enligt sin egen åsikt. På nivå A2 anser studenten att hen kan skriva personliga brev. På nivåerna B1 och B2 blir hens skrivning omfattande med egna erfarenheter och intressen. På nivåerna C1 och C2 anser studenten att hen kan uttrycka sig själv omfattande i välstrukturerade varierande texttyper.

3 ANALYS OCH RESULTAT

I denna del presenterar jag analys och resultat av enkätsvaren och utgångsnivåtesterna. Till en början berättar jag om de informanter som har svarat på enkäterna och skrivit uppsatserna. Sedan fortsätter jag att analysera resultat av enkätsvaren. Först skriver jag en sammanfattning om analysen och resultaten av enkätfrågorna 1–4 som jag har gått igenom noggrant i min kandidatavhandling (se Maijala 2018). Jag presenterar denna sammanfattning p.g.a. att jag jämför informanternas kunskaper i kongruens enligt enkätsvaren och utgångsnivåtesterna senare i avhandlingen. Efter att ha gått igenom frågorna 1–4 presenterar jag analysen och resultaten av enkätfrågorna 5–9. De omfattar kunskaper i kongruens av tillbakasyftande pronomen, kunskaper i kongruens av adjektiv med utrum, neutrum och pluralis och informanternas uppfattningar om sitt kunnande i grammatik med sina egna ord.

Efter analys av enkätsvaren går jag igenom utgångsnivåtesterna. Först utreder jag kunskaper i kongruens av attributiva adjektiv. Sedan fortsätter jag att skriva om kunskaper i kongruens av predikativa adjektiv. Efter detta analyserar jag hur bra informanternas egna uppfattningar om sina skrivkunskaper motsvarar de resultat som utgångsnivåtesterna visar. Till sist presenterar jag de skillnader som finns mellan resultaten av enkätsvaren och av utgångsnivåtesterna gällande attributiva och predikativa adjektiv. Jag analyserar inte om informanternas kunskaper skiljer sig från varandra i fråga om perfektparticip och adjektiv i positiv form, eftersom jag inte har inkluderat perfektparticip i enkäten och därför kan jag inte jämföra de möjliga skillnaderna i dem. Jag har ändå räknat med de perfektparticip som informanterna har använt i utgångsnivåtesterna.

3.1 Informanter

Det finns totalt 56 informanter varav inte alla har svarat på enkäten och jag har inte fick varje informants utgångsnivåtest. Totalt har jag alltså 50 informanter för pro gradu-avhandlingen. De 50 informanter som tog del i den obligatoriska kursen *Svenska som det andra inhemska språket* var alla andraårs medicinstudenter. Åldern på informanterna var 20–39 när materialet samlades in. Medeltalet av åldern på de informanter som analyseras i denna undersökning är 23,8. Informanternas modersmål är finska och de har studerat svenska som det andra inhemska språket i skolan. En informant har börjat studera svenska på första klassen i språkbasskolan medan tre informanter har börjat svenskan

på fjärde klassen och sex på femte klassen, vilket betyder att dessa informanter har studerat svenska som A-språk. 39 informanter har börjat studera svenska som B1-språk på sjunde klassen och en informant har börjat svenskan på åttonde klassen. Alla 50 informanter har gått i gymnasiet varav 36 informanter har skrivit svenska i studentexamen och 14 informanter inte har skrivit den i studentexamen. Innan informanterna har tagit del i den obligatoriska svenskkursen vid universitetet har en stor majoritet av informanterna studerat svenska för 3–7 år sedan. En informant har tolkat frågan om för hur länge sedan hen har studerat svenska felaktigt. Informanten har svarat att hen har studerat svenska för en vecka sedan, vilket betyder att hen syftar på den kurs som hen tar del i för tillfället.

3.2 Enkät svar

I min kandidatavhandling analyserade jag frågorna 1–4 som tog reda på hur bra informanterna är på att välja rätt form av attributiva och predikativa adjektiv och hur lätt det är för dem att märka fel form av adjektiv. Med frågorna 5–6 samlade jag information om hur bra informanterna är på att välja rätt form av tillbakasyftande pronomen och hur lätt de anser att det är att välja det rätta pronomenet. Frågorna 7–8 bestod av Likertskalor om hur lätt det är för informanterna att välja rätt form av adjektiv med neutrum, utrum och pluralis och hur lätt det är för dem att välja rätt form av adjektiv när de skriver själva. I fråga 9 beskrev informanterna sina grammatikkunskaper med några ord. Med fråga 10 bad jag om feedback på enkäten, och därför är svaren på denna fråga inte betydande för resultaten även om svaren ger viktig information hur bra jag lyckades med enkäten. (Se bilagan)

Enkäten var på finska förutom punkterna i frågorna 1, 3 och 5 som var både på svenska och översatta till finska så att det inte skulle störa informanterna om de inte visste vad någon fras betydde. Svaren på frågorna 9–10 var till största delen givna på finska, och därför översätter jag svaren på fråga 9 vid behov. Alla översättningar som förekommer i analysen är översatta av mig. Jag använder tabeller i analysen för att illustrera resultaten tydligare.

3.2.1 Informanternas kunskaper i kongruens av attributiva och predikativa adjektiv enligt enkätsvaren och deras uppfattningar om sitt eget kunnande

Som jag har skrivit ovan analyserade jag frågorna 1–4 i min kandidatavhandling. Fråga 1 var ”Ovatko seuraavien kohtien adjektiivit oikeassa/väärässä muodossa? Jos ne ovat väärin, mikä on oikea muoto?” (Är följande adjektiv i rätt/fel form? Om de är i fel form vad är den rätta formen?). Med fråga 2 tog jag reda på hur lätt informanterna ansåg att det var att svara på fråga 1. Fråga 2 var ”Ympyröi sopivin vaihtoehto. Virheiden löytäminen yllä olevista kohdista oli.” (Ringa in det lämpligaste alternativet. Att hitta fel i punkterna ovan var:). Informanterna ges möjlighet att välja det lämpligaste alternativet mellan 1 och 5. Alternativen var följande: ”1 = todella vaikeaa, 2 = vaikeaa, 3 = ei vaikeaa eikä helppoa, 4 = helppoa, 5 = todella helppoa” (1 = verkligt svårt, 2 = svårt, 3 = inte svårt eller lätt, 4 = lätt och 5 = verkligt lätt). Frågorna 1–2 tog reda på informanternas kunskaper och egna uppfattningar om kongruenskunskaper i adjektivattribut.

Informanterna hade de flesta svårigheter med att välja de rätta formerna av adjektiven efter de possessiva pronomina *mitt* och *vår* i punkterna 1. c och e och efter det demonstrativa pronomenet *denna* i punkt 1. f (se bilagan). Största delen av informanterna valde alternativ 2 (*svårt*) eller 3 (*inte svårt eller lätt*). Nästan alla informanter som valde alternativ 2 (*svårt*) var medvetna om sina kunskaper, medan över hälften av de informanter som valde alternativ 3 (*inte svårt eller lätt*) inte kunde utvärdera sina kunskaper. Jag ansåg att en del var sämre och en del bättre än de trodde. De informanter som valde alternativ 4 (*lätt*) eller 5 (*verkligt lätt*) var mest medvetna om sina kunskaper. Jag hittade ingen korrelation mellan svårigheter att utvärdera sina kunskaper och hur länge det hade varit att informanterna studerade svenska senast. (Se Maijala 2018: 13–18)

Fråga 3 var likadan med fråga 1 som var ”Ovatko seuraavien kohtien adjektiivit oikeassa/väärässä muodossa? Jos ne ovat väärin, mikä on oikea muoto?” (Är följande adjektiv i rätt/fel form? Om de är i fel form vad är den rätta formen?). Fråga 4 var dock likadan med fråga 2 som var ”Ympyröi sopivin vaihtoehto. Virheiden löytäminen yllä olevista kohdista oli.” (Ringa in det lämpligaste alternativet. Att hitta fel i punkterna ovan var:). Alternativen 1–5 var samma som tidigare ”1 = todella vaikeaa, 2 = vaikeaa, 3 = ei vaikeaa eikä helppoa, 4 = helppoa, 5 = todella helppoa” (1 = verkligt svårt, 2 = svårt, 3 = inte svårt eller lätt, 4 = lätt och 5 = verkligt lätt). Frågorna 3–4 tog reda på informanternas kunskaper och egna uppfattningar om kongruenskunskaper i adjektiv som predikativ.

Informanterna hade problem med punkterna 3. a (*Du är vackert*) och f (*Att dansa salsa är rolig*) (se bilagan). De informanter som ringade in alternativ 1 (*verkligt svårt*), 4 (*lätt*) och 5 (*verkligt lätt*), förutom en informant som ringade in alternativ 4 (*lätt*), var medvetna om sina kunskaper. Jag ansåg att nästan 75 % av de informanter som valde alternativ 2 (*svårt*) var bättre än de trodde. Bland de informanter som valde alternativ 3 (*inte svårt eller lätt*) fanns mycket varierande hos informanternas färdigheter att utvärdera sina kunskaper. En del var bättre och en del var sämre än de trodde. Fortfarande hittade jag ingen stor korrelation mellan svårigheter att utvärdera sina kunskaper och hur länge det hade varit att informanterna studerade svenska senast. Dessutom ansåg jag att det inte hade någon betydelse om informanterna hade skrivit svenska i studentexamen eller inte. (Se Majjala 2018: 18–22)

3.2.2 Informanternas kunskaper i kongruens av tillbakasyftande pronomen enligt enkätsvaren och deras uppfattningar om sitt eget kunnande

Fråga 5 testade informanternas kunskaper att välja det rätta tillbakasyftande pronomenet. Frågan var följande: ”Millä seuraavista pronomineista viittaat edellisen lauseen pääsanaan: den/det/de/han?” (Vilket pronomen väljer du för att hänvisa till huvudordet i föregående mening?). Frågan bestod av punkterna a–f, och jag analyserar dem genom att använda tabeller. Först anges andelen informanter och inom parentes antalet informanter.

I fråga 6 bedömde informanterna sina kunskaper i tillbakasyftande pronomen enligt följande mening: ”Ympyröi sopivin vaihtoehto. Vastaaminen yllä oleviin kohtiin oli:” (Ringa in det lämpligaste alternativet. Att svara på punkterna ovan var:). Informanterna gavs möjlighet att välja det lämpligaste alternativet mellan 1 och 5. Alternativen var följande: ”1 = todella vaikeaa, 2 = vaikeaa, 3 = ei vaikeaa eikä helppoa, 4 = helppoa, 5 = todella helppoa” (1 = verkligt svårt, 2 = svårt, 3 = inte svårt eller lätt, 4 = lätt och 5 = verkligt lätt). Jag använder tabeller som visar hur stor andel av informanterna har svarat på ett visst sätt. I tabellerna anges först andelen informanter och antalet informanter anges inom parentes efter andelen.

I fråga 5 punkt a ska informanterna välja ett pronomen av fyra alternativ som är *den/det/de/han*. Pronomenet syftar på föregående sats huvudord *klockan* och därför är pronomenet *den* det rätta valet

i denna punkt. (Se bilagan) Nedan finns tabell 3 som visar hur stor andel av informanterna valde vilket pronomen i punkt a:

Tabell 3. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. a

den	det	de	han
92 % (46)	8 % (4)	0 %	0 %

Av tabell 3 kan utläsas att de flesta informanter har kunnat välja det rätta pronomenet men 8 % av dem har svarat *det*. Dessa informanter har inte kunnat känna igen de egenskaper som visar att *klocka* är ett utrum som syftas på med pronomenet *den*: huvudordet är i bestämd form som slutar på suffixet *-n* och predikatadjektivet är i utrumform.

I fråga 5 punkt b ska informanterna välja det rätta pronomenet *han* eller *den* för att syfta på föregående sats huvudord *läkaren* (se bilagan). I tabell 4, som finns nedan, presenteras vilket pronomen informanterna valde i punkt b:

Tabell 4. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. b

den	det	de	han	Andra svar:
2 % (1)	0 %	0 %	96 % (48)	han/hon 2 % (1)

Av tabellen framgår att en informant har skrivit *han/hon* vilket är rätt, men det fanns inte ett alternativ att använda pronomenet *hon* i fråga 5. I alla fall tolkar jag svaret som rätt. Informant 25 har svarat *den* som är rätt p.g.a. att *läkaren* nuförtiden är ett könsneutralt ord, och de könsbundna pronomina kan undvikas genom att t.ex. använda *den* (se avsnitt 2.1.5). Läkaren brukades associera med män eftersom det var ett s.k. mansyrke en gång i tiden (Isof = Institutet för språk och folkminnen 2019 [www]). Detta kan vara orsaken till att en del informanter har valt pronomenet *han*.

I fråga 5 punkt c ska informanterna välja det pronomen som passar för att syfta på *författarna*, den föregående satsens huvudord (se bilagan). Det rätta pronomenet i detta fall är *de*. Nedan finns tabell 5 som visar vilket alternativ informanterna valde i punkt c:

Tabell 5. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. c

den	det	de	han	Andra svar:
0 %	0 %	98 % (49)	0 %	dom 2 % (1)

Tabell 5 illustrerar att en informant har skrivit *dom* som inte var ett alternativ i fråga 5. *Dom* är en uttalsform av *de/dem*, särskilt i sverigesvenska (Reuter 1987 [www]). *Dom* är talspråksform medan *de/dem* är skriftspråksformer, och det är under debatt om det är acceptabelt att använda *dom* i skriftspråk (Andersson 2017: 1). Jag tolkar *dom* i detta sammanhang som *de* som är det rätta svaret. Alla andra informanter (98 %) har valt pronomenet *de*, och därför kan jag konstatera att alla informanter har kunnat välja det rätta pronomenet i denna punkt.

I fråga 5 punkt d ska informanterna välja det pronomen som syftar på *ditt jobb* (se bilagan). De ska välja pronomenet *det* p.g.a. att det är fråga om ett neutrumord. I tabell 6 presenteras andelen av vilket pronomen informanterna använde:

Tabell 6. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. d

den	det	de	han
0 %	100 % (50)	0 %	0 %

Av tabell 6 kan utläsas att alla informanter har valt det rätta pronomenet *det*. Orsaken till att denna punkt var lätt för informanterna är troligen att de personliga pronomina är välbekanta eftersom de undervisas redan i lågstadiet. I denna punkt finns det personpronomenet *ditt* som visar att *jobb* är ett neutrum eftersom *ditt* slutar på suffixet *-tt* som används när ägandet gäller ett neutrumord.

I fråga 5 punkt e ska informanterna välja vilket pronomen som används med egennamnet *Erik* (se bilagan). Informanterna ska använda pronomenet *han*, och andelen av informanternas val av pronomenet finns nedan i tabell 7:

Tabell 7. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. e

den	det	de	han	Andra svar:
0 %	0 %	0 %	98 % (49)	hon 2 % (1)

En informant har svarat *hon* som inte är ett alternativ i fråga 5. Troligen kommer informanten inte ihåg vilket pronomen som används med manliga egennamn, och hen har antingen inte lyssnat på och läst instruktionerna noggrant eller anser att de givna alternativen är fel. Andra informanter har svarat *han*; även informant 25 som svarade med *den* i punkt b har märkt att personpronomenet *han* kan användas när könet är givet.

I fråga 5 punkt f ska informanterna välja det pronomen som används för att syfta på *stolen* i den följande satsen (se bilagan). Pronomenet *den* används med utrumorden, såsom *en stol*. Nedan är tabell 8 som visar vad informanterna har svarat på punkt f:

Tabell 8. Andel av vilket pronomen informanterna valde i punkt 5. f

den	det	de	han
84 % (42)	14 % (7)	2 % (1)	0 %

Av tabellen framgår att denna fråga har varit den svåraste för informanterna. Även om det finns suffixet *-en* i utrumordet *stolen* har 14 % av informanterna svarat att pronomenet *det* ska användas för att syfta på föregående menings huvudord. Informanterna anser troligen att *stol* är ett neutrumord som ska hänvisas till med pronomenet *det*. Orsaken till att en informant har valt pronomenet *de* är otydlig. Det finns en översättning på finska efter den svenska meningen i enkäten vilket visar att det är fråga om singularis. Därför borde orsaken till fel inte vara det att informanten har missförstått *stolens deklination*⁷. Informanten har kongruerat *stolen* som om *den* är pluralis av ett ord som böjs enligt den femte deklinationen även om den tillhör den andra deklinationen (se VNF = Västra Nylands folkhögskola 2011: 45 [www]).

Det finns fyra informanter som har kunnat välja det rätta pronomenet i punkt a med det första utrumord som finns i fråga 5, men de har inte kunnat välja det rätta pronomenet i denna punkt. Det finns också en informant som inte har kunnat välja det rätta pronomenet för att syfta på ett utrumord i punkt a men har kunnat göra det i denna punkt. Dessutom finns det tre informanter som inte har kunnat välja det rätta pronomenet i dessa två punkter som tar reda på informanternas förmåga att välja tillbakasyftande pronomen med utrumord. Jag undrar om orsaken till att de inte har kunnat välja det rätta pronomenet är att de inte känner igen ordet *stol* så bra som *klocka*. Problemet med att syfta på utrumorden påvisar att de har problem med att känna igen egenskaper hos ordens genus: i dessa fall att *stolen* slutar på *-en* och *klockan* slutar på *-n*.

---

⁷ Deklination är en böjningsklass för substantiv som bestäms av hur substantivets pluralform bildas (SAG 1999b: 161).

I fråga 6 bedömer informanterna kongruenskunskaperna i tillbakasyftande pronomen från 1 till 5. Nedan är tabell 9 som presenterar hur informanterna har svarat på frågan:

Tabell 9. Andel av vilket alternativ informanterna valde i fråga 6

1 = verkligt svårt	2 = svårt	3 = inte svårt eller lätt	4 = lätt	5 = verkligt lätt
2 % (1)	2 % (1)	36 % (18)	36 % (18)	24 % (12)

Som framgår av tabell 9 har en informant svarat att det är *verkligt svårt* (1) att svara på punkterna, vilket är intressant eftersom hen har svarat rätt på varenda punkt. Jag undrar om det har något att göra med det att hen har haft stora problem med kongruens av attributiva och predikativa adjektiv. Hen har inte skrivit svenska i studentexamen och det har varit 2,5 år sedan hen har studerat svenska senast. En informant har svarat att det är *svårt* (2) att svara på punkterna. Informanten har svarat rätt på alla andra punkter förutom en: hen har svarat att pronomenet *hon* används för att syfta på det manliga egennamnet Erik i en annan mening. Informanten har skrivit svenska i studentexamen men det har varit fyra år sedan hen har studerat svenska senast. Dessa två informanter syns inte vara medvetna om sina kongruenskunskaper i tillbakasyftande pronomen vilket kan vara p.g.a. att de är osäkra på att använda svenska och inte litar på sig själva angående språkkunskaperna.

Tabellen visar att 18 informanter anser att det var *inte svårt eller lätt* (3) att välja pronomen, vilket är 36 % av informanterna. Jag anser att 61,1 % (11) av dessa informanter är bättre än de tror att de är. Dessa informanter har svarat rätt på varje punkt vilket gör det svårt att tro att det inte är lätt att svara på punkterna. Informant 10 är intressant med tanke på att hen underskattar sina kunskaper i varje del av enkäten även om hen inte har gjort något fel i hela enkäten. Orsaken till hens underskattande är troligen att hen har studerat svenska för 21 år sedan och tror att hen har glömt allt. Jag anser att hen är ett bra exempel på att det är möjligt att komma ihåg grammatiken om den har någon gång lärts bra. De flesta av dessa informanter har studerat svenska för en längre tid sedan, d.v.s. 4–8 år, vilket kan påverka informanternas självförtroende.

Tabell 9 illustrerar att 18 informanter har svarat att det är *lätt* (4) att välja pronomen, och tolv informanter har svarat att det är *verkligt lätt* (5), vilket totalt är 60 % av alla informanter. De informanter som har dessa alternativ är bäst medvetna om sina kunskaper. Det finns bara tre informanter som har svarat att det är lätt att välja pronomen och har överskattat sina färdigheter. Dessa informanter har haft problem med att bedöma sina kongruenskunskaper i attributiva och predikativa

adjektiv vilket indikerar att de inte är medvetna om sina kunskaper i kongruens. Orsaken till detta kan vara att det har varit 3,5–11 år sedan de har studerat svenska senast och därför kan de tro att de fortfarande har samma färdigheter att använda svenska som tidigare.

Slutligen anser jag att 68 % (34) av alla informanter är medvetna om sina kunskaper. Resten (32 %) av informanterna är inte medvetna om sina kunskaper. De flesta (94 %) av dessa 16 informanter underskattar sina kunskaper men en informant (6 %) är omedveten om sitt kunnande och överskattar sina kunskaper. Allt som allt är största delen av informanterna medvetna om sina kunskaper, och de informanter som inte är medvetna om sina kunskaper brukar underskatta dem.

3.2.3 Informanternas kunskaper i adjektivkongruens med en-ord, ett-ord och pluralis enligt enkätsvaren

I fråga 7 tog jag reda på hur bra informanterna anser att de är på att välja form av adjektiv med olika genus och pluralis. Med hjälp av resultaten analyserar jag hur bra informanternas uppfattningar om sitt eget kunnande liknar kunskaper som visas enligt enkätsvaren. Prompten var följande: ”Ympyröi sopivin vaihtoehto.” (Ringa in det lämpligaste alternativet). Frågan bestod av punkterna a–c. Punkt a var ”Adjektiivin oikean muodon valinta *en-sukuisten* (esim. en flicka) sanojen kanssa on:” [Att välja rätt adjektivform med *en-ord* (t.ex. en flicka) är:]. Punkt b var ”Adjektiivin oikean muodon valinta *ett-sukuisten* (esim. ett bord) sanojen kanssa on:” [Att välja rätt adjektivform med *ett-ord* (t.ex. ett bord) är:]. Punkt c var följande: ”Adjektiivin oikean muodon valinta monikon (esim. pojkar) kanssa on:” [Att välja rätt adjektivform med *pluralis* (t.ex. pojkar) är:]. Jag använder tabeller för att visa vad informanterna har svarat på punkterna. Först anges andelen av informanterna som har svarat på ett visst sätt och efter det antalet informanter inom parentes.

I fråga 7 punkt a väljer studenterna vilket alternativ är det lämpligaste för dem från 1 till 5. De bedömer sin egen uppfattning om sitt kunnande i adjektivkongruens med utrumord. Nedan i tabell 10 presenteras hur stor andel av informanterna har valt ett visst alternativ:

Tabell 10. Andel av vilket alternativ informanterna valde med en-ord i punkt 7. a

1 = verkligt svårt	2 = svårt	3 = inte svårt eller lätt	4 = lätt	5 = verkligt lätt
0 %	10 % (5)	34 % (17)	50 % (25)	6 % (3)

Av tabell 10 framgår att ingen anser att det är *verkligt svårt* (1) att välja den rätta formen med en-ord, och 5 (10 %) informanter anser att det är *svårt* (2) att välja den rätta adjektivformen. Två informanter som har sagt att det är *svårt* (2) att välja adjektivform med en-ord är bättre än de tror. De har kunnat välja den rätta adjektivformen i varje punkt. Det har varit 5 år för den första och 21 år för den andra informanten sedan de har studerat svenska senast vilket kan påverka informanternas självförtroende. De andra informanter som har valt alternativ 2 (svårt) har haft problem med att komma ihåg vilken adjektivform som används med mänskliga ord och att svara på vad som är den rätta formen av adjektiv när de anser att det är fel. Informanterna är troligen osäker på vilken form är rätt och ger inget svar, eller de har inte lyssnat på och läst instruktionerna noggrant. En informant är inte medveten om sina kunskaper med att välja adjektiv med en-ord av adjektivattribut men är bättre på att välja adjektivform av predikativa adjektiv.

17 informanter har sagt att det *inte* är *svårt eller lätt* (3) att välja adjektivform med en-ord, vilket är 34 % av alla informanter. Jag anser att 41,2 % (7) av dessa informanter har kunnat utvärdera sina kunskaper, 35,3 % (6) av dessa informanter har överskattat sina färdigheter och 23,5 % (4) har underskattat sina färdigheter. De informanter som har underskattat sina kunskaper har gjort fel i punkterna om det demonstrativa pronomenet *denna* och det personliga pronomenet *vår* men har annars kunnat välja de rätta adjektivformerna. De informanter som har överskattat sina kunskaper har haft problem med demonstrativa pronomen, personliga pronomen och andra punkter. Flera av dessa informanter har t.ex. svarat att den bestämda *a*-formen används med singularis utrumord *en katt* i punkt 1. a och med personnamnet *Erik* i punkt 3. e. En stor del av de informanter som har sagt att det *inte* är *svårt eller lätt* (3) att välja adjektivform har haft problem med att kongruera adjektiv efter *denna* och *vår* i punkterna 1. e och f. Flera har skrivit att *denna härlig* [sic!] *årstid* och *vår härlig* [sic!] *hund* skrivs utan adjektivets speciessuffix *-a*. Jag anser att problem med dessa punkter inte har mycket att göra med huvudordets genus. Troligen kommer informanterna inte ihåg att adjektivs bestämda form används efter vissa pronomen, t.ex. de demonstrativa pronomina *denna*, *den där*, *den här* och *den*.

Hälften (25) av informanterna anser att det är *lätt* (4) att välja adjektivform med en-ord. Jag anser att 36 % (9) av informanterna i denna grupp är medvetna om sina kunskaper. De har gjort ett fel som är att de antingen har använt den bestämda *a*-formen av adjektivattributet i punkt 1. a (*en katt*) eller *a*-formen med personnamnet *Erik* i punkt 3. e (se bilagan). Resten (64 %) av de informanter som har valt 4 (lätt) har överskattat sina kunskaper. Orsaken till att en del av dessa informanter överskattar

sina kunskaper är troligen att de inte har studerat svenska på länge, på över 5 år. En del informanter har överskattat och underskattat sina kunskaper i olika punkter i enkäterna vilket påvisar att de inte alltid är medvetna om sitt kunnande.

Endast tre informanter har svarat att det är *verkligt lätt* (5) att välja den rätta adjektivformen med ett-ord, vilket är 6 % av alla informanter. Dessa informanter har svarat rätt på varje punkt och är medvetna om sina kunskaper. Intressant med informant 14 är att hen tvivlar på om hen verkligen svarar rätt eller endast tror så när hen i själva verket har svarat rätt på varje fråga i enkäten.

I fråga 7 punkt b ger informanterna en egen uppfattning om sina kunskaper i adjektivkongruens med ett-ord genom att välja ett alternativ mellan 1 och 5. Nedan finns tabell 11 som visar vilket alternativ informanterna har valt:

Tabell 11. Andel av vilket alternativ informanterna valde med ett-ord i punkt 7. b

1 = verkligt svårt	2 = svårt	3 = inte svårt eller lätt	4 = lätt	5 = verkligt lätt
0 %	18 % (9)	32 % (16)	42 % (21)	8 % (4)

Av tabellen framgår att 9 (18 %) informanter har svarat att det är *svårt* (2) att välja rätt form av adjektiv med ett-ord, varav 33,3 % (3) är medvetna om sina kunskaper. 55,6 % (5) av de informanter som har ringat in *svårt* (2) har underskattat sina kunskaper. Informanterna 10 och 13 är bättre än de tror. I fråga 6 har jag skrivit att informant 10 inte har gjort något fel i hela enkäten men är osäker på sina kunskaper p.g.a. att hen inte har studerat svenska på 21 år. Informant 13 har studerat svenska för tre år sedan, och hens färdighetsnivå varierar beroende på om hen väljer adjektivform av en- eller ett-ord. En informant har överskattat sina kunskaper litet och hen har inte kunnat svara rätt på någon punkt. En annan informant har korrigerat ordens genus och har även kongruerat adjektiv fel: hen har skrivit att punkterna 1. c ska vara *min* [sic!] *stor* [sic!] *hus*, 3. c *din* [sic!] *svar är dum* [sic!] och 3. d *språket i boket* [sic!] *är konstig* [sic!] (se bilagan). Det är intressant att informanten inte bara har korrigerat adjektivformen utan också ordens genus, eftersom instruktionerna, som var givna muntligt och i skriven form, konstaterar att det är endast adjektivform som ska korrigeras vid behov. Det är speciellt intressant att informanten har korrigerat huvudordets form i punkt 3. d men har behållit adjektivformen. En informant har inte skrivit svar på vad som är rätt form om hen anser att adjektivet är i fel form. Orsaken till detta är troligen att informanten är osäker på vad som är den rätta formen.

Tabell 11 visar att nästan en tredjedel av alla informanter (32 %) har svarat att det *inte* är *svårt eller lätt* att välja den rätta adjektivformen med ett-form. Jag anser att 31,3 % (5) av dessa 16 informanter är medvetna om sina kunskaper, 10 (62,5 %) informanter har överskattat sina kunskaper, och ingen har underskattat kunskaperna. Två informanter som har överskattat sitt kunnande har ändrat genus på huvudords artikel, t.ex. *min* [sic!] *stor* [sic!] *hus* i punkt 1. c (se bilagan). En del informanter har korrigerat att den bestämda *a*-formen av adjektiv används med artikel, t.ex. *ett vackra* [sic!] *hus* (se bilagan). Detta tyder på att informanterna inte kommer ihåg hur adjektivböjningen fungerar. En informant har underskattat sina kongruenskunskaper i predikativa adjektiv. Hen har gjort endast ett fel i kongruens av predikativa adjektiv. Denna informants kunnande varierar beroende på om hen ska ange rätt adjektivform av ett attributivt eller predikativt adjektiv. Det har varit sju är sedan hen har studerat svenska senast vilket kan påverka hens färdigheter att utvärdera sina kunskaper.

Största delen av informanterna (42 %) anser att det har varit *lätt* (4) att välja den rätta adjektivformen med ett-ord (se tabell 11). Enligt min åsikt är 47,6 % (10) av dessa 21 informanter medvetna om sina kunskaper, och 11 (52,4 %) informanter överskattar sina kunskaper. Det finns ingen som underskattar kunskaperna i denna grupp. Nästan alla av de överskattande informanterna har svarat att punkterna 1. c: *mitt stort* [sic!] *hus* och 3. f: *Att dansa salsa är rolig* [sic!] är rätt (se bilagan). Flera informanter som har överskattat sina kunskaper i denna punkt har gjort det tidigare i enkäten vilket indikerar att de inte kan bedöma sina kunskaper.

Av tabell 11 kan utläsas att 8 % (4) av alla informanter har svarat att det var *verkligt lätt* (5) att välja den rätta formen av adjektiv med ett-ord. Den första hälften av dessa informanter är medvetna om sina kunskaper medan den andra hälften av dem har överskattat sina kunskaper. Den första informant som har överskattat sina kunskaper i denna punkt har också överskattat sina kunskaper i en tidigare punkt. Den andra överskattande informanten har inte överskattat sina kunskaper tidigare. Hen har underskattat sina kunskaper i en tidigare punkt, och hen har gjort ett fel i punkt 1. f som en stor del av alla informanter har svarat fel på (se bilagan).

Endast 24 % (12) av alla informanter har svarat rätt på punkt 3. f där de ska kongruera adjektivet i *t*-form med det s.k. huvudordet *att dansa salsa*. Detta huvudord har inget genus att böja adjektivet efter, och därför används *t*-formen i detta fall (Svenska språknämnden 2016: 251). Detta är något som inte undervisas ordentligt i grundskolan och gymnasiet, och det är möjligt att studenten först hör om detta om hen fortsätter studier i svenska språket vid universitetet. Jag anser att detta fall av inget egentligt

subjekt i punkt 3. f är orsaken till att de flesta informanter, även de som är mycket bra på svenska, gör fel i formen. Dessutom har det varit svårare för informanterna att välja den rätta adjektivformen av predikatadjektivet än av adjektivattributet med ett-ord.

I fråga 7 punkt c bedömer informanterna sina kunskaper i adjektivkongruens med pluralis från 1 till 5. I tabell 12 presenteras vad informanterna har ringat in:

Tabell 12. Andel av vilket alternativ informanterna valde med pluralis i punkt 7. c

1 = verkligt svårt	2 = svårt	3 = inte svårt eller lätt	4 = lätt	5 = verkligt lätt
0 %	15 % (7,5)	33 % (16,5)	38 % (19)	14 % (7)

En informant har sagt att det är något mellan *svårt* och *inte svårt eller lätt* att välja den rätta adjektivformen med pluralis. Det var inget alternativ att välja två svar, men jag bestämmer mig för att tolka hälften av svaret som *svårt* (2) och hälften av svaret som *inte svårt eller lätt* (3) (se tabell 12). Det är endast två punkter som kräver den plurala formen av adjektiv, och därför ska jag inte besluta om de har kunnat bedöma sig själva utan analyserar svar utifrån informanternas egna uppfattningar och hurdana fel de har gjort.

15 % (7,5) av alla informanter anser att det är *svårt* (2) att välja adjektivform med pluralis. En informant har svarat att den bestämda pluralformen av *vacker* är *vackera*, vilket betyder att hen är medveten om att pluralis kräver *a*-formen av adjektiv men har inte kunnat böja adjektivet rätt, d.v.s. *vackra*. Hen har haft svårigheter att svara rätt och utvärdera sina kunskaper i tidigare punkter, vilket kan härstamma från att hen inte har studerat svenska på sex år och har inte skrivit svenska i studentexamen. En tredjedel av informanterna (33 %) har svarat att det *inte* är *svårt eller lätt* (3) att välja den rätta adjektivformen med pluralis. En informant av dessa 16,5 informanter har gjort samma fel som den informant som anser att det är *svårt* att välja adjektivform: hen har skrivit att den bestämda pluralformen av *vacker* är *vackera*. En annan informant har korrigerat huvudordet genom att ta ut den bestämda formens suffix *-na* även om de inte skulle ha korrigerat något annat än adjektivformen. Den informant som har svarat att det är både *svårt* (2) och *inte svårt eller lätt* (3) att välja den rätta adjektivformen har svarat att punkt 3. b är fel, även om adjektivet redan är i rätt form *färdiga*. Hen har skrivit att adjektivet med den bestämda pluralis *köttbullarna* ska vara *färdig* (se bilagan). Det har varit elva år sedan hen har studerat svenska, och hen har inte skrivit svenska i studentexamen vilket kan påverka hens kunnande att bedöma sitt kunnande.

Över en tredjedel av informanterna (38 %) har svarat att det är *lätt* (4) att välja den rätta formen av adjektiv med pluralis. Två av dessa 19 informanter har skrivit att *n*-form av adjektiv används med bestämd pluralis *köttbullarna* i punkt 3. b. I enkäterna finns en översättning på finska efter den svenska meningen vilket visar tydligt att huvudordet är i pluralis. Därför anser jag att orsaken till informanternas val av *n*-form i stället för *a*-formen är p.g.a. att de inte är säkra på hur predikativa adjektiv böjs efter pluralis. 7 (14 %) informanter har svarat att det är *verkligt lätt* (5) att välja den rätta adjektivformen med pluralis. Dessa informanter har inte haft några problem med att välja de rätta formerna.

3.2.4 Informanternas uppfattningar om sitt eget kunnande i adjektivkongruens med att skriva själva

I fråga 8 värderade informanterna hur lätt det är att välja de rätta formerna av adjektiv när de skriver själva. Fråga 8 var följande: ”Ympyröi sopivin vaihtoehto. Kun itse kirjoitan ruotsiksi, adjektiivin oikean muodon valinta on.” (Ringa in det lämpligaste alternativet. När jag skriver på svenska själv är det _____ att välja rätt adjektivform). Informanterna gavs möjlighet att välja det lämpligaste alternativet mellan 1 och 5. Alternativen var följande: ”1 = todella vaikeaa, 2 = vaikeaa, 3 = ei vaikeaa eikä helppoa, 4 = helppoa, 5 = todella helppoa” (1 = verkligt svårt, 2 = svårt, 3 = inte svårt eller lätt, 4 = lätt och 5 = verkligt lätt). Jag analyserar med hjälp av en tabell som visar hur stor andel av informanterna har svarat på ett visst sätt på frågan.

Nedan finns tabell 13 som presenterar andelen av vilket alternativ informanterna ringade in i enkäterna när de bedömde sina kunskaper i att skriva svenska själva:

Tabell 13. Andel av vilket alternativ informanterna valde med att skriva själva i fråga 8

1 = verkligt svårt	2 = svårt	3 = inte svårt eller lätt	4 = lätt	5 = verkligt lätt
2 % (1)	42 % (21)	36 % (18)	16 % (8)	4 % (2)

Av tabell 13 framgår att en informant har sagt att det är *verkligt svårt* (1) att välja adjektivform när hen skriver själv. Denna informant har ansett att det är *svårt* (2) att välja adjektivform i nästan alla punkter i enkäten, och det är intressant att se om hens kunskaper är på samma nivå när hen skriver själv. 21 (42 %) informanter har svarat att det är *svårt* (2) att välja den rätta adjektivformen när de skriver själva. Alternativet 2 (*svårt*) har inte valts av en så stor andel av informanterna i tidigare

punkter vilket kan betyda att det inte är naturligt för informanterna att skriva svenska. Det är även en del informanter som har ansett att det är *lätt* (4) att välja adjektivform i tidigare punkter, men de anser att det är *svårt* (2) att välja den rätta adjektivformen när de skriver själva.

Tabellen visar att 18 (36 %) informanter har skrivit att det *inte* är *svårt eller lätt* (3) att välja den rätta adjektivformen när de skriver själva. Det finns flera informanter i denna grupp som tidigare har ansett att det är *lätt* (4) att välja adjektivform. Orsaken till detta kan vara att uppsatser sällan skrivs i gymnasiet eller högstadiet. Det sägs ytterligare något att studentexamen i den medellånga svenskan innehåller en kort och en längre skrivuppgift. Hösten 2020 var den korta skriftuppgiften 200–350 tecken och den längre skriftuppgiften 400–550 tecken (Studentexamensnämnden 2020 [www]). Skriftuppgifterna i studentexamen är så korta att det inte finns rum för inlärarna att verkligen påvisa sina kunskaper, speciellt i adjektivkongruens.

Två informanter har svarat att det är *verkligt lätt* (5) att välja den rätta adjektivformen när de skriver själva. Dessa informanter har haft nästan inga svårigheter i hela enkäten; den första av dessa informanter har inte gjort fel i hela enkäten och den andra har gjort ett fel. Det är intressant att se om dessa informanternas utgångsnivåtester är lika felfria. Jag analyserar hur bra informanterna har kunnat utvärdera sina kunskaper att skriva själva i avsnitt 3.3.4 där jag går igenom informanternas utgångsnivåtester och vilka och hurdana fel de har gjort i dem.

3.2.5 Informanternas uppfattningar om sitt eget kunnande i grammatik med egna ord

I fråga 9 beskrev informanterna sina grammatikkunskaper i svenska med egna ord. Frågan var följande: ”Kuvaile muutamalla lauseella ruotsin kielen kielioppitaitojasi.” (Beskriv dina grammatikkunskaper i svenska med några meningar). Frågan var en öppen fråga som de flesta informanter svarade på på finska. Jag lyfter fram några svar som jag anser är intressanta. Alla översättningar från finska till svenska har jag gjort själv.

Informant 2 beskriver sina grammatikkunskaper på följande sätt:

Jag litar inte på dem eftersom jag inte är säker på att jag kan [grammatikregler], och jag kan säkert inte allt och vågar inte prata, och även om jag nu kommer ihåg några regler kommer jag inte ihåg dem/använder dem när jag skriver/talar.

Det är intressant att läsa att informant 2 inte litar på sina kunskaper, eftersom hen har klarat sig bra på enkäten och ansett att flera punkter i enkäten har varit lätta att svara på. Hen har svarat att det inte är svårt eller lätt att välja den rätta adjektivformen när hen skriver själv.

Informant 47 skriver om sina grammatikkunskaper på detta sätt:

Grammatik kommer naturligt för mig med rimlig lätthet. Jag litar på intuition eftersom jag inte har orkat lära mig grammatikreglerna.

Informant 47 har gjort flera fel i attributiva och predikativa adjektiv och hen har ändrat genus på huvudordet när det inte ska göras i enkäten. Å ena sidan är hen mycket medveten om sina kunskaper i tillbakasyftande pronomen och om att välja adjektivform med pluralis. Å andra sidan har hen överskattat sina kunskaper i att välja adjektivform med utrum. Hen anser att det är lätt att välja den rätta adjektivformen när hen skriver själv, och det är intresseväckande att se om hen har gjort likadana fel i utgångsnivåtesten.

Flera informanter har skrivit att de litar på språkkänslan, såsom informanterna 11 och 22. Den ena delen av dessa informanter litar på språkkänslan eftersom de inte kommer ihåg några grammatikregler, vilket betyder att de inte kan vara övertygade om att de använder grammatikreglerna rätt. Den andra delen litar på språkkänslan p.g.a. att de anser att den är stark eftersom de har lärt sig grammatikreglerna noggrant.

Jag tror att jag minns grammatik på gymnasiekurserna bra: jag lärde mig saker bra då, och språkkänslan har också förstärkt sig genom att använda språket så att en stor del av grammatiken kommer naturligt för mig. (Informant 11)

Grammatik är inte min styrka i svenska, och jag gör de flesta fel på det området. Jag har aldrig riktigt lärt mig dessa saker ordentligt, men jag går efter det som låter bra. (Informant 22)

Det finns de informanter som inte litar på sina kunskaper p.g.a. att det har varit ett tag sedan de lärde sig svenska senast. Sådana informanter är t.ex. informanterna 10 och 14. Informant 10 har studerat svenska för 10 år sedan och har underskattat sina kunskaper i hela enkäten. Informant 14 tvivlar på sina kunskaper även om hen har ansett att det har varit lätt eller verkligt lätt att svara på enkätens

frågor. Även om hen inte litar på sina kunskaper totalt anser hen att det är verkligt lätt att välja den rätta adjektivformen när hen skriver själv.

På 20 år har jag haft tid att glömma allt. (Informant 10)

Jag anser att de [grammatikreglerna] är bra eftersom jag gillade svenska i gymnasiet, men jag kan kanske minnas fel och tror att jag svarar rätt. (Informant 14)

Det finns också de informanter som inte alls litar på sina kunskaper och anser att de inte kan grammatikreglerna. Ett exempel på en sådan informant är nummer 48:

Jag förstår grunderna om jag har tur. Adjektiv är min svaghet.

En stor del av informanterna beskriver sina kunskaper som rostiga, vilket får mig att undra hur informanternas skrivande motsvarar deras åsikter om sin skrivförmåga och sina grammatikkunskaper.

3.3 Utgångsnivåtester

Utgångsnivåtesterna är skrivna på svenska och de är en eller två sidor långa uppsatser. Till skillnad från enkäten har informanterna skrivit uppsatserna under kursens början själva på ett blankt papper utan några Likertskalor och ”fyll i luckorna”-uppgifter. Först går jag igenom de attributiva och predikativa adjektiv som finns i uppsatser och analyserar vilka fel som finns i dem och vad är orsaken till dessa fel. Jag analyserar inte kongruens av tillbakasyftande pronomen. Som jag har konstaterat är jag intresserad av grammatisk kongruens, men semantisk kongruensbøjning är orsaken till att det är problematiskt att få definitiva svar på om informanterna syftar på ett ord i huvudsatsen eller på hela huvudsatsen. Med tanke på grammatisk kongruensbøjning väljer informanterna ofta fel pronomen, men jag anser att det är helt möjligt att informanterna inte har valt fel pronomen utan tänkt att korrelatet är hela satsen och därför har de använt pronomenet *det*. Därför har jag kommit till den slutsatsen att jag inte analyserar kongruens av tillbakasyftande pronomen i utgångsnivåtesterna p.g.a. att tillbakasyftande pronomen lämnar för mycket utrymme för tolkning och avhandlingen är pålitligare utan att analysera dem. Slutligen analyserar jag informanternas egen uppfattning om sitt kunnande i att skriva själva enligt enkätfrågorna 8 och 9. Med fråga 8 skapar jag en helhetsbild av

hur informanterna värderar sina kunskaper och med fråga 9 lyfter jag fram de informanter som har intresserat mig.

3.3.1 Informanternas kunskaper i kongruens av attributiva adjektiv enligt utgångsnivåtesterna

Informanterna har i genomsnitt använt 3,5 adjektivattribut i sina uppsatser. Av alla attributiva adjektiv är 23,3 % i fel form. Jag räknar inte med små stavningsfel i adjektiv som förblir förståeliga, t.ex. *trokig* i stället för *tråkig*. Dessutom bryr jag mig inte om fel i species av de ord som adjektiven bestämmer med tanke på kontexten, d.v.s. ett attributivt adjektiv kan stå i bestämd form i en lista om det ord som adjektivet bestämmer felaktigt är i bestämd form (se t.ex. Bulut et al. 2011: 101). Nästan alla informanter som har använt tre eller flera adjektivattribut har gjort något slags fel i adjektivform. Det finns tre informanter som inte alls har använt attributiva adjektiv men de, förutom en informant, har använt adjektiv som predikativ.

Informant 29 är intressant med tanke på att hen har använt adjektivets *a*-form i *mitt hela livet* men har inte gjort det med *mit rostigt svenskaspråket*. Informanten har också problem med att använda rätt form av substantiv och artikel: hen använder den bestämda formen av substantiv efter ägandeordet även om substantivet ska stå i obestämd form. Informanten skriver *mitt hela livet* i stället för *mitt hela liv* och *mit rostigt svenskaspråket* i stället för *mitt rostiga svenskaspråk*. Orsaken till att informanten använder den rätta adjektivformen av *hel* kan vara att indefinitpronomen *hela* förekommer oftare än adjektivet *hel* i bestämd form *hela*. Hen använder den rätta adjektivformen troligen av misstag. Denna slutsats stöds också av det att informanten har svarat att adjektivet är i rätt form i enkätens punkt 1. c *mitt stort [sic!] hus* även om hen borde korrigera adjektivform (se bilagan).

Det är svårt för flera informanter att välja adjektivform eftersom de inte vet vad huvudords genus är. En informant har t.ex. skrivit *en naturlig val* där adjektivet är i rätt form med tanke på att det kommer efter utrumartikeln *en*, men *val* är ett neutrumord som kräver artikeln *ett* och följaktligen adjektivformen *naturligt*. En annan informant har kongruerat pronomenet *egen* rätt i *vårt eget svensk grupp* med tanke på ägandeordet *vårt*, men adjektivet *svensk* är böjd rätt enligt huvudordet *grupp* som är ett utrumord. Utrumordet kräver *n*-form av det possessiva pronomenet *vår* och det adjektiviska pronomenet *egen*, och den rätta böjningen är *vår egen svenska grupp*.

En del av informanterna har problem med stavningen: *tråkig* har blivit *trokig*, *intressant* är *interessant*, *skrifliga* är *skrivliga* och *medicinsk* har blivit *medisk*. Problem förekommer ytterligare med adjektivet *liten* som har fyra former: en informant skriver om *små kommun* även om det heter *en liten kommun*, medan en annan informant skriver om *lilla bröder och systrar* även om det ska vara *små bröder och systrar*. En informant skriver om en tid när hen var *lilla flickan* som i sig är rätt men i detta sammanhang ska det vara *en liten flicka*. Problem förekommer alltså p.g.a. att informanterna inte kan bestämma om de ska skriva om något i obestämd eller bestämd form. En informant skriver om *liten* [sic!] *optikbutiken* även om hen ska använda antingen formen *en liten optikbutik* eller formen *lilla optikbutiken*.

Informanterna använder ofta bestämd form av huvudordet men bestämmer sig för att använda obestämd adjektivform och vice versa. En informant skriver att *X är* [sic!] *jätte* [sic!] *trevlig och söt katten*. Om informanten vill behålla den bestämda formen i meningen ska hen korrigera den på följande sätt: *X är den jättetrevliga och söta katten*, vilket förmodligen är vad informanten har syftat på. En annan informant skriver om *dålig* [sic!] *motivationen* även om adjektivet ska stå i bestämd form före det bestämda huvudordet.

3.3.2 Informanternas kunskaper i kongruens av predikativa adjektiv enligt utgångsnivåtesterna

Informanterna har i genomsnitt använt 4,6 predikativa adjektiv i uppsatserna, och 20 % av alla predikativa adjektiv är i fel form. Jag bryr mig inte om möjliga stavningsfel i adjektiv om de fortfarande är förståeliga, t.ex. informanten använder *trokig* i stället för *tråkig*. Informanterna har använt adjektiv som predikativ 1,3 gånger oftare än adjektivattribut och har gjort 3,2 procentenhet mindre fel i form av predikativa adjektiv än i form av attributiva adjektivs. Orsaken till färre fel kan vara att adjektiv som predikativ kongruerar enligt genus och numerus medan adjektivattribut kongruerar enligt genus, sexus, species och numerus.

Det finns en informant som inte alls har använt predikativa adjektiv. Hen har inte använt attributiva adjektiv heller. Hen har skrivit i enkäten att hens grammatikkunskaper är dåliga vilket kan påverka hens villighet att använda adjektiv i uppsatsen. Två informanter som inte alls har använt adjektivattribut har använt adjektiv som predikativ. Den första informanten har inte gjort fel i form

av predikativa adjektiv även om hen har använt dem i sju olika tillfällen. Den andra informanten, som inte har gjort fel i form av predikativa adjektiv, har använt adjektiv endast i två tillfällen.

En informant har använt ett adjektiv som predikativ och har inte kunnat välja den rätta formen av det. Hen har haft problem med inflytande av tyska: *jag är intersiert* [sic!], jfr 'ich bin interessiert' [min övers.]. En del av andra informanternas skrivande visar inflytande av engelska. Två informanter använder t.ex. det engelska ordet *important* för det svenska ordet *viktig*. I dessa fall är det omöjligt att bedöma om de skulle kunna kongruera adjektivet rätt om de visste det svenska ordet för adjektivet.

Såsom med adjektivattribut förekommer problem med adjektivet *liten* som har fyra former: en informant skriver t.ex. *gymnasium är liten* även om gymnasium är ett neutrumord och kräver *t*-formen av adjektivet, d.v.s. *litet*. Samma informant har använt *t*-form med första person singular, *jag har varit lykat* [sic!], vilket tyder på att informanten inte kan kongruera adjektiv enligt huvudordet. Flera informanter har haft problem med att välja den rätta adjektivformen med de personliga pronomina. En del av dem har skrivit *jag är/blev inte säkert* [sic!] även om de tidigare har kunnat välja *n*-formerna av adjektiven *gammal* och *född*, t.ex. *jag är född/X år gammal*. En informant har använt en adjektivform som inte alls finns i svenskan: *jag har varit stressant* [sic!].

Problem med predikativa adjektiv syns vara det att flera informanter inte kan kongruera adjektiv när de står efter huvudord även om en del av dem har kunnat kongruera adjektiv före huvudord. En informant har t.ex. skrivit *Studierna känner* [sic!] *inte tråkig* där hen har använt *n*-form även om hen ska använda *a*-formen med pluralis *Studierna känner* [sic!] *inte tråkiga*. En annan har skrivit *Det här provet nu är mycket mycket hård* där hen har använt *n*-formen efter den definitiva nominalfrasen *det här provet* som kräver *t*-form av adjektiv, d.v.s. *hårt*.

Efter det expletiva subjektet *det* används *t*-formen av adjektiv (SAG 1999c: 53). I sådana fall har informanter haft problem med att komma ihåg att använda *t*-form: en informant har t.ex. skrivit *det skulle vara häftig* [sic!]. Informanten visar ytterligare inflytande av engelska i sitt skrivande eftersom hen använder adjektivet *hård* (engelskan *hard*). SAOL (2015 s.v. *hård*, *svår*) definierar *hård* som "inte mjuk" eller "kraftig" och *svår* som "inte lätt", "allvarligt" och "olyckligt begiven". En definition av *hard* enligt *Merriam-Webster dictionary* är "difficult to accomplish", 'inte lätt att uppnå' [min övers.] (Merriam-Webster [www]). Det engelska adjektivet *hard* fungerar inte på samma sätt som det

svenska adjektivet *hård* i dessa olika språk och därför ska informanten i detta fall använda adjektivet *svår*.

3.3.3 Informanternas kunskaper i adjektivkongruens med en-ord, ett-ord och pluralis enligt utgångsnivåtesterna

Totalt har informanterna använt 406 adjektiv i utgångsnivåtesterna som antingen är attributiva eller predikativa adjektiv (se tabell 14). De har i genomsnitt använt 8,1 adjektiv i uppsatserna. Nedan finns tabell 14 som visar hur stor andel av de adjektiv som finns i utgångsnivåtesterna är i *n*-form, i *t*-form och i pluralisform:

Tabell 14. Andel av adjektiv i *n*-form, *t*-form och pluralisform i utgångsnivåtesterna, antal inom parentes

n-form	t-form	pluralisform	Σ
53,4 % (217)	25,4 % (103)	21,2 % (86)	100 % (406)

Av tabellen kan utläsas att informanterna har använt 217 (53,4 %) adjektiv med en-ord, 103 (25,4 %) adjektiv med ett-ord och 86 (21,2 %) adjektiv med pluralis. Över hälften av alla adjektiv är kongruerade enligt en-ord medan fördelningen av ett-ord och pluralis är jämnare. En del av informanterna har inte använt adjektiv i *n*- och *t*-form och i pluralisform vilket betyder att det är omöjligt att dra tydliga slutsatser om dessa informanternas kunskaper gällande alla former.

En stor del av en-orden med predikativa adjektiv består av första person singular *jag* medan det finns inga ord med adjektivattribut som förekommer upprepade gånger i olika informanternas utgångsnivåtester i samma mån som *jag*. Med ett-ord förekommer det expletiva subjektet *det* oftast av predikativa adjektiv. Såsom med en-ord finns det inga ord som används upprepade gånger av olika informanter. Det finns inget pluralisord med attributiva eller predikativa adjektiv som förekommer i informanternas utgångsnivåtester upprepade gånger.

Informanterna har haft problem med att kongruera adjektiv rätt i varierande mån med tanke på genus och numerus. I tabell 15 presenteras andelen av fel i *n*-form, *t*-form och pluralisform som informanterna har gjort i utgångsnivåtesterna:

Tabell 15. Andel av fel i adjektiv i *n*-form, *t*-form och pluralisform i utgångsnivåtesterna, antal inom parentes

n-form	fel kongruerade	Σ
	18,4 % (40)	100% (217)
t-form	fel kongruerade	Σ
	34 % (35)	100 % (103)
pluralisform	fel kongruerade	Σ
	14 % (12)	100 % (86)

Av tabell 15 framgår att informanterna har gjort fel i 18,4 % (40) av alla adjektiv med en-ord som de totalt har använt 217 gånger i utgångsnivåtesterna. Problem har till största delen förekommit med species och genus men en del informanter har haft problem med numerus. En informant använder den långa *a*-formen i stället för *n*-form av adjektiv med första person singular: *nu är jag mycket lyckliga*. Flera informanter har kongruerat adjektiv enligt neutrum även om det ska kongrueras enligt utrum. De har t.ex. skrivit *normalt studentexamen* och *den här kursen är jätte* [sic!] *viktig* i stället för *normal studentexamen* och *den här kursen är jätte viktig*. Ett annat exempel på detta är *dåligt idén* [sic!] där informanten också har använt den bestämda formen av huvudordet *idé*, som är utrum, men har inte kongruerat adjektivet i den bestämda *n*-formen *dåliga*.

Vid tätt upprepade tillfällen har informanterna skrivit adjektiv i obestämd form medan huvudord är i bestämd form och vice versa, t.ex. *internationell* [sic!] *skolan* och *medicinska* [sic!] *fakultet*. Informanterna har ofta kongruerat adjektivet *liten* som har fyra former fel, t.ex. *liten optikbutiken* och [sic!] *små kommun* varav det första adjektivet är i den obestämda formen *liten* i stället för den bestämda formen *lilla* och det andra adjektivet är i pluralformen *små* i stället för singularformen *liten*. En del av informanterna har haft svårigheter med att stava vissa predikativa adjektiv, t.ex. *intresserad* och *intressant* i stället för *intressant*.

Tabellen visar att cirka en tredjedel (34 %) av *t*-formerna är kongruerade fel. Informanterna har alltså kongruerat 35 av 103 adjektiv med ett-ord fel i utgångsnivåtesterna. Informanterna har haft problem med att kongruera enligt genus: flera informanter har kongruerat enligt utrum med neutrumord, t.ex. *ett och ett halv* [sic!] *år*, *hård* [sic!] *arbete* och *mit* [sic!] *studentliv är trevlig* [sic!]. Informanterna

har använt bestämd form med huvudord som är i obestämd form och obestämd form av adjektiv med huvudord som är i bestämd form, t.ex. *tekniska* [sic!] *institut* och *internationell* [sic!] *klasslärareutbildningprogrammet* [sic!]. Informanterna har inte haft problem med numerus av adjektivattribut i *t*-form men en informant har använt den långa *a*-formen med det expletiva subjektet *det* i stället för *t*-formen: *det är ganska svåra*, jfr *det är ganska svårt*. Det oböjliga adjektivet *kul* har en informant kongruerat som *kult*. En informant har haft problem med att kongruera *liten*, t.ex. *gymnasium var liten* [sic!]. Ett par informanter har haft problem med att använda *t*-formen när subjektet är hela nominalfrasen, och de har i stället använt pluralisform eller *n*-form, t.ex. *livet som forskare är mycket hård*, jfr *livet som forskare är mycket hårt*, hellre *svårt*.

Av tabell 15 kan utläsas att 14 % (12) av adjektiv med pluralis är i fel form, vilket betyder att informanterna har gjort minst fel i form av pluralis jämfört med neutrum och utrum. Informanterna har använt adjektiv med pluralis 86 gånger. De har haft problem med att kongruera enligt numerus, t.ex. *medicinsk* [sic!] *studier*, *ny* [sic!] *hobbier* [sic!], *studier i* [sic!] *universitet är intressant* [sic!] *och fin* [sic!] och *de skulle vara jätte* [sic!] *cool* [sic!]. En del har ytterligare haft problem med stavningen, t.ex. *min skrivliga kunskaper*, jfr *skriftliga*, och *de är så intressantta*, jfr *intressanta*. En informant har haft problem med att kongruera *liten* såsom flera informanter med neutrum och utrum: informanten har skrivit *många lilla bröder och systrar* även om hen ska använda formen *små* i detta fall.

En del informanter har använt fel species-ändelser av huvudord, men det har inte påverkat adjektivform eftersom adjektiv står i den långa *a*-formen i alla genus och numerus i bestämd form. Adjektiven står i samma form även med fel species-ändelser av huvudorden, t.ex. *tekniska universiteten* och *medicinska fakultetet* som ska vara *tekniska universitetet* och *medicinska fakulteten*. Informanterna har gjort något fler fel i form av predikativa adjektiv än av attributiva adjektiv när de har kongruerat enligt neutrum och pluralis. Informanterna har gjort lika många fel i form av attributiva adjektiv som i form av predikativa adjektiv när de kongruerar enligt utrum. Emellertid är det anmärkningsvärt att informanterna har använt attributiva adjektiv cirka två gånger oftare med *en-* och *ett-*ord vilket betyder att andelen av fel i adjektiv med *en-* och *ett-*ord är större med adjektivattribut. Informanterna har använt attributiva adjektiv cirka tre gånger oftare än predikativa adjektiv med pluralis vilket betyder att andelen av fel i adjektiv med pluralis är större med predikativa adjektiv.

3.3.4 Informanternas kunskaper i adjektivkongruens med att skriva själva

Informant 48 anser att det är *verkligt svårt* (1) att välja den rätta adjektivformen när hen skriver svenska själv, och hen anser att adjektiven är hens svagheter. Informantens uppsats består av ett attributivt och ett predikativt adjektiv vilket inte är mycket att utgå ifrån. Båda adjektiv är fel vilket stöder informantens egen åsikt om sina skrivkunskaper. Informanten har haft svårigheter att välja adjektivattributs rätta form efter huvudordets genus. Hen har ytterligare använt ett adjektiv som inte finns i svenskan. Hens skrivande visar inflytande av både tyska och engelska varav engelskan påverkar grammatiken mest. Jag anser att informanten har kunnat värdera sina kunskaper i att välja adjektivform när hen skriver själv.

Informant 22 har svarat att det är *svårt* (2) att skriva själv. Hen anser att grammatik inte är hens styrka och hen skriver enligt sin språkkänsla. Informanten har använt flera adjektiv, både attributiva och predikativa adjektiv. Hen har inte gjort fel när det gäller attributiva adjektivs form enligt huvudord. Hen har haft problem med att välja den rätta adjektivformen med adjektiv som predikativ efter huvudordets genus och numerus. Hen har ytterligare haft problem med att skriva adjektiv rätt, *glad* har blivit *klad*. Hen har kongruerat adjektiv rätt men stavningen är fel. Ett annat exempel på detta är *de är så intressantta* där adjektivet får *a*-formen efter pronomenet *de*, men informanten har lagt till en extra bokstav *-t* i adjektivet. Denna informants skrivande visar inflytande av engelska med tanke på grammatik, såsom informant 48, genom att t.ex. använda *vill* i stället för *skulle* när hen syftar på något som äger rum i framtiden. För att tala om framtiden i engelska används bl.a. verbet *will* (EF Education First 2018 [www]). Jag anser att det känns naturligt för icke-modersmåltalare av svenska att adaptera *will* som *vill* även om det inte har samma funktion på svenska som det har på engelska. Enligt min åsikt är informant 22 inte helt medveten om sina skrivkunskaper när det gäller att välja den rätta adjektivformen. Även om hen gör få småfel i adjektiv som predikativ har hen inte gjort fel i adjektivattribut och de flesta predikativa adjektiv är kongruerade rätt. Därför anser jag att informanten underskattar sina kunskaper i viss mån.

Informant 10 har också svarat att det är *svårt* (2) att välja den rätta adjektivformen när hen skriver själv. Jag anser att informanten inte är medveten om sina kunskaper och underskattar dem eftersom hen konstaterar att hen har haft tid att glömma allt om svenska på 20 år, men hen har inte gjort något fel i hela uppsatsen när det gäller adjektivkongruens. Det problem som hen har är stavning av vissa

ord som inte förhindrar läsaren från att förstå hens meddelande: hen har skrivit *olika* som *oliga* och *möjligt* som *mögligt*.

Informant 2 beskriver sina grammatikkunskaper som opålitliga men anser att det *inte* är *svårt eller lätt* (3) att välja den rätta adjektivformen när hen skriver själv. Jag anser att informanten har kunnat värdera sina skrivkunskaper exakt. Även om informanten t.ex. har gjort fel i att välja den rätta adjektivformen efter huvudordets genus har hen kunnat välja den rätta formen i andra tillfällen. Hen skriver t.ex. *jag är inte säkert* och *jag är riktigt dåligt* med *t*-form efter personpronomenet *jag* men använder den rätta *n*-formen i andra tillfällen i uppsatsen. Det största problem som hen har gällande adjektiv är stavningen: hen har skrivit *medisk* i stället för *medicinsk*.

Informant 47 anser att det är *lätt* (4) att välja den rätta adjektivformen när hen skriver själv, och hen beskriver sina grammatikkunskaper som något som kommer naturligt för hen. Jag anser att informanten har kunnat bedöma sina skrivkunskaper. Hen har inte gjort fel i adjektivattribut och har gjort endast ett fel när det gäller adjektiv som predikativ. Hen har en gång valt *t*-form med personpronomenet *jag* men har annars valt *n*-form med *jag*-pronomenet. Jag undrar om orsaken till att hen har valt adjektivets *t*-form med *jag är säkert* är att människorna oftare stöter på ordet *säkert* i *t*-formen i tal och skrift vilket får dem att tro att *säker* är ett oböjligt adjektiv.

En annan informant som har svarat att det är *lätt* (4) att skriva själv konstaterar att det också kommer naturligt för hen att använda grammatikregler. Denna informant 11 har inte gjort fel gällande adjektivkongruens i hela uppsatsen och har gjort endast få småfel i hela uppsatsen. Jag anser att informanten är medveten om sina kunskaper även om hen skulle ha kunnat välja alternativet 5 (*väldigt lätt*) enligt min åsikt med tanke på hur lättläst hens uppsats är.

De två informanterna, numren 14 och 4, som har svarat att det är *väldigt lätt* (5) att välja den rätta adjektivformen när de skriver själva, har beskrivit svenska som något de har tyckt om att lära sig, och de anser att deras grammatikkunskaper är bra. Informant 14 tvivlar emellertid på sitt minne och undrar om hen endast tror att hen svarar rätt. Hen har gjort endast ett fel när det gäller adjektivkongruens: hen har troligen trott att *attityd* är ett neutrum eftersom hen har skrivit [sic!] *glatt och öppet attityd* i stället för *en glad och öppen attityd*. Hen har gjort endast några fel i hela uppsatsen, och att skriva svenska enligt grammatikreglerna är lätt för hen enligt min åsikt. Informant 4 har inte gjort fel

gällande adjektivkongruens i sin uppsats och hen har endast gjort få småfel i sin uppsats. Därför anser jag att informanterna 14 och 4 har kunnat värdera sina skrivkunskaper.

3.4 Skillnader i informanternas kunskaper i kongruens mellan enkätsvaren och utgångsnivåtesterna

Jag har analyserat informanternas kunskaper i kongruens enligt enkäterna och utgångsnivåtesterna. I följande avsnitt jämför jag vilka och hurdana skillnader det finns i kunskaper mellan resultat av enkäterna och utgångsnivåtesterna. Först analyserar jag skillnader som finns i kongruens av attributiva adjektiv. En del informanter har inte alls använt adjektivattribut vilket gör det omöjligt att jämföra deras skillnader i kongruenskunskaper i adjektivattribut enligt enkäterna och utgångsnivåtesterna.

Efter det fortsätter jag med att analysera skillnader mellan enkäternas och utgångsnivåtesternas resultat gällande predikativa adjektiv. Alla informanter, förutom en, har använt adjektiv som predikativ. Sist analyserar jag vilka och hurdana skillnader det finns mellan informanternas förmåga att värdera sina kongruenskunskaper när det gäller attributiva och predikativa adjektiv enligt enkäterna och utgångsnivåtesterna. Först analyserar jag informanternas förmåga att värdera sina kunskaper i adjektivattribut enligt enkätsvaren och utgångsnivåtesterna och sedan fortsätter jag till att analysera förmågan att värdera kongruenskunskaper i predikativa adjektiv enligt enkätsvaren och utgångsnivåtesterna.

Jag använder tabeller med betygsskalan från 1 till 5 för att analysera informanternas kongruenskunskaper eftersom informanterna har värderat sina kunskaper med samma skala i enkäterna. I detta sammanhang är 1–5 följande: 1 = *hjälpilig*, 2 = *nöjaktig*, 3 = *god*, 4 = *berömlig* och 5 = *utmärkt*. För att analysera informanternas kunskaper enligt utgångsnivåtesterna använder jag samma betygsskala men sätter informanterna i grupperna 1–2, 3 och 4–5 eftersom flera informanter har använt få adjektivattribut och det är omöjligt att säkert sätta dessa informanter på en viss nivågrupp. I detta sammanhang är betygsskalan följande: 1–2 = *nöjaktig*, 3 = *god* och 4–5 = *berömlig*. Tabellerna för betygsskalan enligt utgångsnivåtesterna innehåller ett alternativ *Inget svar* eftersom en del informanter inte har använt attributiva eller predikativa adjektiv i sina uppsatser. Först anges andelen informanter och antalet informanter finns i parentes.

För att analysera informanternas förmåga att värdera kongruenskunskaperna använder jag tabeller där jag visar hur stor andel av informanterna har *sämre kunskaper än* [de] *tror*, *bättre kunskaper än* [de] *tror* och är *medvetna om* [sina] *kunskaper* enligt min åsikt. Tabellerna enligt utgångsnivåtesterna innehåller ett alternativ *Inget svar* eftersom en del informanter inte har använt attributiva eller predikativa adjektiv i uppsatserna. Delvis går jag igenom samma information som jag fick i min kandidatavhandling (se Majjala 2018: 17–18, 22) för att kunna jämföra enkätsvarens och utgångsnivåtesternas skillnader. Skillnaden till kandidatavhandlingen är att jag använder tabeller för att visa slutsatser som jag har dragit. När jag går igenom informanternas förmåga att bedöma sina kongruenskunskaper enligt enkätsvaren märker jag att jag nuförtiden har en annan åsikt om vissa informanternas förmåga att bedöma kunskaperna. Därför skiljer andel sig i tabellerna jämfört med min kandidatavhandling (se Majjala 2018: 17–18, 22). Jag bestämde mig för att uppdatera tabellerna så att de motsvarar mina aktuella åsikter eftersom jag anser att jag har lärt mig mer om ämnesområdet och kan nuförtiden dra pålitligare slutsatser än år 2018.

3.4.1 Betygsättningsmetodik

För att betygsätta informanterna använder jag de metoder som är passande för enkätsvaren och utgångsnivåtesterna. I enkäten finns sex punkter både om attributiva och predikativa adjektiv, sammanlagt tolv punkter. Attributiva och predikativa adjektiv har jag betygsatt separat. Jag anser att informanten är *hjälpig* (1) enligt enkäten om hen har gjort fem eller sex fel i punkterna. Informanten är *nöjaktig* (2) om hen har gjort fyra fel. Informanten är antingen *nöjaktig* eller *god* (3) om hen har gjort tre fel beroende på hurdant fel hen har gjort i enkäten. Om informanten har gjort fel i punkterna 1. a och/eller 1. b har jag betygsatt hen som *nöjaktig* på adjektivattribut eftersom dessa punkter är grunderna i adjektivkongruens (se bilagan). Informanten är *bra* (*god* i tabellerna) på attributiva adjektiv med tre fel om hen inte har gjort fel i punkterna 1. a och b. Om informanten har gjort tre fel varav ett är punkt 3. a har jag betygsatt hen som *nöjaktig* eftersom punkten är en del av grunderna i predikativa adjektiv. Informanten är *bra* (*god* i tabellerna) på predikativa adjektiv med tre fel om hen inte har gjort fel i punkt 3. a. Informanten är ytterligare *god* om hen har gjort 2 fel. Informanten är *berömlig* (4) om hen har gjort ett fel. *Utmärkt* (5) är informanten när hen inte har gjort några fel.

I utgångsnivåtesterna har allvarligheten av fel haft en större betydelse. Om informanterna t.ex. har gjort slarvfel eller små stavningsfel har jag ansett att adjektivböjningen är rätt. Det finns inget exakt

antal av fel som informanten har kunnat göra för hen att vara på en viss nivå. Om informanten inte har kunnat kongruera något adjektiv rätt är hen *nöjaktig* (1–2). Informanten är också *nöjaktig* om hen har gjort fel i fler än hälften av sina svar eller har använt endast två adjektiv och gjort ett fel. Om informanten har gjort fel i hälften av svaren eller har använt endast tre adjektiv och gjort ett fel i dem är hen *god* (3). Informanten är *berömlig* (4–5) om hen inte har gjort några fel. Om informanten har använt fler än tre adjektiv och gjort ett fel i dem är hen också *berömlig* (4–5). Om informanten inte har använt några adjektiv i texten har jag märkt hen i gruppen *Inget svar*.

3.4.2 Skillnader i informanternas kunskaper i kongruens av attributiva adjektiv

Tabell 16 visar hur jag har betygsatt informanternas kunskaper i att kongruera attributiva adjektiv enligt enkätsvaren. Betygsskalan innebär fem alternativ från 1–5 i tabellen nedan varav 1 är det lägsta betyget och 5 är det högsta:

Tabell 16. Andel av informanternas betyg på attributiva adjektiv enligt enkätsvaren

1 = hjälplig	2 = nöjaktig	3 = god	4 = berömlig	5 = utmärkt
2 % (1)	24 % (12)	38 % (19)	18 % (9)	18 % (9)

Av tabellen framgår att en informant är på *hjälp*lig nivå enligt enkätens resultat. Informant 5 har ändrat artiklars genus och huvudords species även om det inte ska göras. Hen behärskar inte adjektivkongruens när det gäller adjektivs form efter possessiva pronomen. Jag anser att 24 % (12) av informanterna är *nöjaktiga*. De har oftast haft problem med adjektivkongruens när det inte är fråga om grunderna av adjektivböjningen, d.v.s. när adjektiv kongrueras enligt huvudords genus efter en artikel, t.ex. *en stor katt, ett vackert hus* (se bilagan). Över en tredjedel (19) av informanterna är på *god* nivå. Till största delen behärskar dessa informanter kongruens men de gör fel när kongruensböjningen kräver dem att ta hänsyn till species eller possessiva pronomen före adjektiv. Tabell 16 visar att 18 % (9) av informanterna är *berömliga*, och de gör enstaka fel. Det finns 9 (18 %) informanter som är *utmärkta*, och de gör inte något fel i enkäterna.

Informanternas betyg på kunskaper i kongruens av attributiva adjektiv enligt utgångsnivåtesterna redovisas i tabell 17. I denna tabell nedan innebär betygsskalan tre alternativ från 1–5 och alternativet *Inget svar* varav 1–2 är det lägsta betyget och 4–5 är det högsta betyget:

Tabell 17. Andel av informanternas betyg på attributiva adjektiv enligt utgångsnivåtesterna

1–2 = nöjaktig	3 = god	4–5 = berömlig	Inget svar
10 % (5)	30 % (15)	54 % (27)	6 % (3)

Av tabell 17 kan utläsas att 10 % (5) av informanterna är *nöjaktiga* enligt utgångsnivåtesterna. Andelen av informanterna på *nöjaktig* nivå är nästan tre gånger mindre än andelen informanter enligt enkätsvaren (26 %): skillnaden är alltså 16 procentenheter. Till skillnad från enkäterna har informanterna haft problem med att kongruera adjektiv enligt species och numerus. Ibland har de haft problem med att kongruera enligt både species och genus. Såsom enligt enkätsvaren har informanterna gjort fel i att kongruera enligt genus och efter possessiva pronomen. Enligt min åsikt är 30 % (15) av informanterna *goda* vilket är 8 procentenheter mindre än enligt enkätsvarens resultat (38 %). De har haft problem med att ta hänsyn till genus och numerus. De har ytterligare haft problem med stavningen till en viss mån. Informanterna har haft problem med species och possessiva pronomen såsom enligt enkätsvaren. Av informanterna är 54 % (27) på *berömlig* nivå, vilket är 36 procentenheter fler än enligt enkätsvarens resultat (18). Dessa informanter har inte haft problem med att kongruera adjektiv. Deras problem har varit att de har stavat adjektiv fel och/eller glömt att använda artikel före adjektiv när det krävs. Jag anser att de informanter som inte har använt attributiva adjektiv i uppsatserna påverkar inte resultaten betydligt, eftersom det finns 6 % (3) av sådana informanter.

3.4.3 Skillnader i informanternas kunskaper i kongruens av predikativa adjektiv

Nästan hälften av informanterna är på berömlig eller utmärkt nivå när det gäller adjektiv som predikativ enligt enkätsvaren (se tabell 18). Nedan visas alla informanternas betyg på predikativa adjektiv enligt enkätsvaren:

Tabell 18. Andel av informanternas betyg på predikativa adjektiv enligt enkätsvaren

1 = hjälplig	2 = nöjaktig	3 = god	4 = berömlig	5 = utmärkt
4 % (2)	16 % (8)	36 % (18)	38 % (19)	6 % (3)

Tabell 18 visar att två informanter är *hjälpbara*. En av dem är informant 45 som inte har kunnat kongruera adjektiv enligt genus och numerus eller efter en nominalfras som subjekt. Jag anser att 8 (16 %) informanter är på *nöjaktig* nivå enligt enkätsvarens resultat. Informanterna har haft problem med både genus och numerus och med att kongruera adjektiv efter en nominalfras som subjekt men inte i samma mån som den hjälpliga informanten. Av tabellen framgår att 36 % (18) av informanterna är *goda* enligt enkätsvaren. Till största delen har de informanter som är *goda* problem med genus och med att kongruera adjektiv efter en nominalfras som subjekt, men ett par informanter har problem med numerus. Enligt min åsikt är 38 % (19) av informanterna på *berömlig* nivå, och 36,8 % (7) av dessa berömliga informanter har haft problem med ett enskilda ords genus medan de andra inte har behärskat adjektivkongruens efter nominalfras. De 3 (6 %) informanter som är *utmärkta* har kunnat kongruera adjektiv i *t*-form efter nominalfras som subjekt, som inte har något genus.

Över hälften av informanterna är på *berömlig* nivå, och en tredjedel av dem är på *god* eller *nöjaktig* nivå enligt utgångsnivåtesterna (se tabell 19). Nedan presenteras noggrannare hur jag har betygssatt informanternas kunskaper i kongruens av predikativa adjektiv enligt utgångsnivåtesterna:

Tabell 19. Andel av informanternas betyg på predikativa adjektiv enligt utgångsnivåtesterna

1–2 = nöjaktig	3 = god	4–5 = berömlig	Inget svar
10 % (5)	26 % (13)	62 % (31)	2 % (1)

Av tabell 19 kan utläsas att 10 % (5) av informanterna är på *nöjaktig* nivå enligt utgångsnivåtesterna, vilket är hälften av vad informanternas nivå är enligt enkäten (20 %). Skillnaden är alltså 10 procentenheter. Såsom enligt enkätsvaren har informanterna haft problem med genus och numerus, men de har ytterligare haft problem med stavning och inflytande av andra språk. Jag anser att 26 % (13) av informanterna är *goda* vilket är 10 procentenheter mindre än enligt enkätsvaren (36 %). Informanterna har haft problem med genus och nominalfras som subjekt såsom enligt enkätsvaren, men de har också haft problem med numerus och inflytande av andra språk.

Tabellen visar att 62 % (31) av informanterna är på *berömlig* nivå vilket är nästan en tredjedel, d.v.s. 18 procentenheter, fler än enligt enkätsvaren (44 %). Till största delen har dessa informanter inte gjort fel men en del av dem har gjort ett fel och haft problem med stavningen: en informant har skrivit *kalt* i stället för *kallt* och en annan *mögligt* i stället för *möjligt*. En informant har gjort ett fel gällande genus men har annars inte haft något problem med adjektivkongruens även om hen använder tio predikativa adjektiv i sin utgångsnivåtest. En informant har inte använt predikativa adjektiv i sin

utgångsnivåtest men det påverkar inte resultaten. Informanterna är i princip på samma kunskapsnivå när det gäller attributiva och predikativa adjektiv enligt utgångsnivåtesterna. Informanterna är på sämre nivå enligt enkätsvaren än enligt utgångsnivåtesterna när det är fråga om både attributiva och predikativa adjektiv.

3.4.4 Skillnader i informanternas förmåga att bedöma sitt eget kunnande i kongruens av attributiva adjektiv

Största delen av informanterna kan bedöma sina kunskaper men en del av dem antingen underskattar eller överskattar kunskaperna (se tabell 20). Nedan presenteras andelen av informanternas förmåga att utvärdera sitt kongruenskunnande i attributiva adjektiv enligt enkätsvaren:

Tabell 20. Andel av informanternas förmåga att bedöma sitt kunnande i kongruens av attributiva adjektiv enligt enkätsvaren

Sämre kunskaper än tror	Medvetna om kunskaper	Bättre kunskaper än tror
8 % (4)	66 % (33)	26 % (13)

Tabell 20 illustrerar att 8 % (4) av informanterna har sämre kunskaper än de tror medan 26 % (13) av informanterna har bättre kunskaper än de tror. Informanterna är till största delen medvetna om sina kunskaper enligt enkäten: 33 (66 %) informanter kan bedöma sina kunskaper i kongruens av attributiva adjektiv. Andelen skiljer sig från min kandidatavhandling i viss mån. Såsom i min kandidatavhandling anser jag fortfarande att över hälften av informanterna är medvetna om sina kunskaper; andelen har ökat endast 8 procentenheter i jämförelse med andelen (58 %) i min kandidatavhandling (se Maijala 2018: 17–18).

Orsaker till att andelen informanter är inte samma i min pro gradu-avhandling jämfört med min kandidatavhandling är till största delen p.g.a. att jag inte håller med kandidatavhandlingens slutsatser om de informanter som har sämre kunskaper än de tror: andelen av informanterna med sämre kunskaper än de tror har minskat 14 procentenheter från kandidatavhandlingens 22 % till pro gradu-avhandlingens 8 %. En del av de informanter som jag har ansett att vara medvetna om sina kunskaper i kandidatavhandlingen har jag ansett att vara bättre än de tror i pro gradu-avhandlingen.

I tabell 21 nedan presenteras andel av informanterna som har överskattat eller underskattat sina kunskaper och andel av informanter som är medvetna om sitt kunnande i kongruens av attributiva adjektiv enligt utgångsnivåtesterna:

Tabell 21. Andel av informanternas förmåga att bedöma sitt kunnande i kongruens av attributiva adjektiv enligt utgångsnivåtesterna

Sämre kunskaper än tror	Medvetna om kunskaper	Bättre kunskaper än tror	Inget svar
6 % (3)	34 % (17)	54 % (27)	6 % (3)

Av tabell 21 drar jag den slutsatsen att 6 % (3) av informanterna har sämre kunskaper än de tror enligt utgångsnivåtesterna, vilket är nästan exakt samma andel som enligt enkätsvaren (8 %). Jag anser att 27 (54 %) informanter har bättre kunskaper än de tror enligt utgångsnivåtesterna. Andelen av informanterna med bättre kunskaper än de tror är cirka två gånger, 28 procentenheter, fler enligt utgångsnivåtesterna än enligt enkätsvaren (26 %). Av tabellen framgår att 34 % (17) av informanterna är medvetna om sina kunskaper enligt utgångsnivåtesterna. Detta är ungefär hälften av den andelen informanter som är medvetna om sina kunskaper enligt enkäten (66 %). Det finns 3 (6 %) informanter som inte har använt attributiva adjektiv i uppsatserna men det påverkar inte resultaten betydligt.

Det är anmärkningsvärt att påstå att det har varit ett tag sedan informanterna har skrivit utgångsnivåtesterna, medan informanterna har värderat sina kunskaper i enkäterna precis efter att ha svarat på punkten som ska värderas. Denna skillnad kan påverka informanternas färdigheter att bedöma sina kongruenskunskaper i att skriva själva i jämförelse med färdigheter att värdera kongruenskunskaper i enkäterna. Det är ytterligare anmärkningsvärt att jag har använt endast fråga 8 för att värdera informanternas förmåga att bedöma sina kunskaper när de skriver själva. Fråga 8 anger inte i vilka situationer adjektiv används (se bilagan).

3.4.5 Skillnader i informanternas förmåga att bedöma sitt eget kunnande i kongruens av predikativa adjektiv

I tabell 22 presenteras andelen av informanternas förmåga att utvärdera sitt kunnande i kongruens av predikativa adjektiv enligt enkätsvaren:

Tabell 22. Andel av informanternas förmåga att bedöma sitt kunnande i kongruens av predikativa adjektiv enligt enkätsvaren

Sämre kunskaper än tror	Medvetna om kunskaper	Bättre kunskaper än tror
14 % (7)	32 % (16)	54 % (27)

Tabell 22 visar att 14 % (7) av informanterna har sämre kunskaper än de tror i kongruens av predikativa adjektiv enligt enkätsvaren. Tendensen är att informanterna underskattar sina kunskaper vilket syns i andelen av informanterna som har bättre kunskaper än de tror: 54 % (27) av informanterna har bedömt sig som mindre bra än vad som är fallet. Skillnaden till andelen (26 %) av informanterna som har bättre kongruenskunskaper i attributiva adjektiv än de tror är 28 procentenheter; det finns nästan två gånger fler informanter som har bättre kunskaper än de tror i kongruens av predikativa adjektiv än av attributiva adjektiv. Det är cirka en tredjedel (32 %) av informanterna som är medvetna om sina kunskaper. Skillnaden till andelen (66 %) informanter som är medvetna om sina kongruenskunskaper i attributiva adjektiv enligt enkäterna är betydande med 34 procentenheter, som motsvarar 17 informanter.

Nedan finns tabell 23 som redogör andelen informanter som har överskattat eller underskattat sina kunskaper i kongruens av predikativa adjektiv och andelen informanter som är medvetna om sitt kunnande enligt utgångsnivåtesterna:

Tabell 23. Andel av informanternas förmåga att bedöma sitt kunnande i kongruens av predikativa adjektiv enligt utgångsnivåtesterna

Sämre kunskaper än tror	Medvetna om kunskaper	Bättre kunskaper än tror	Inget svar
10 % (5)	24 % (12)	64 % (32)	2 % (1)

Tabell 23 illustrerar att 10 % (5) av informanterna har sämre kunskaper i kongruens av predikativa adjektiv än de tror enligt utgångsnivåtesterna. Andelen informanter har endast ökat 4 procentenheter i jämförelse med andelen informanter som har sämre kunskaper i kongruens av predikativa adjektiv

enligt enkäterna (6 %). Över hälften (64 %) av informanterna har bättre kunskaper än de tror enligt utgångsnivåtesterna. Det finns alltså 10 procentenheter fler underskattande informanter enligt utgångsnivåtesterna än enligt enkätsvaren. Av tabell 22 framgår att 24 % (12) av informanterna är medvetna om sina kunskaper enligt utgångsnivåtesterna, vilket är nästan lika mycket som enligt enkäterna (32 %). Andelen av informanterna som är medvetna om kunskaperna enligt utgångsnivåtesterna skiljer sig från andelen av informanterna som är medvetna om kunskaperna enligt enkäterna nämligen med 8 procentenheter. En informant har inte använt predikativa adjektiv i sin utgångsnivåtest men det påverkar inte resultaten enligt min åsikt.

Värderingsförmågan är på nästan samma nivå för både enkätsvaren och utgångsnivåtesterna gällande de predikativa adjektiven. Med de attributiva adjektiven är informanterna cirka två gånger sämre på att bedöma sina kunskaper enligt utgångsnivåtesterna än enligt enkätsvaren. Det finns 10 procentenheter fler informanter som är medvetna om sina kunskaper när de skriver själva och använder attributiva adjektiv än informanter som är medvetna om sina kunskaper när de använder predikativa adjektiv i skrift. Det är fortfarande anmärkningsvärt att jag har använt endast fråga 8 för att värdera informanternas förmåga att bedöma sina kunskaper när de skriver själva, och frågan anger inte i vilka situationer adjektiv används (se bilagan).

4 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Syftet med min pro gradu-avhandling var att ta reda på två medicinstudentgruppers kunskaper i kongruens av attributiva och predikativa adjektiv och tillbakasyftande pronomen enligt en enkät som jag hade gjort och utgångsnivåtester som läraren för kursen *Svenska som det andra inhemska språket* gav mig. Jag ville ytterligare få veta vilka och hurdana uppfattningar informanterna har om sina kunskaper och hur bra dessa uppfattningar motsvarar de resultat som kongruenstesterna och utgångsnivåtesterna avslöjar. Jag använde både kvalitativa och kvantitativa metoder och min undersökning var en induktiv och beskrivande surveyundersökning. För att studera informanternas kunnande i kongruens formulerade jag följande forskningsfrågor:

1. Vilka och hurdana kunskaper i kongruens har medicinstudenterna enligt enkätsvaren och utgångsnivåtesterna?
2. Är medicinstudenternas kunskaper i kongruens på samma nivå enligt enkätsvaren och utgångsnivåtesterna?
3. Är medicinstudenterna medvetna om sina kunskaper i kongruens?

Materialet bestod av 50 informanternas enkätsvar och utgångsnivåtester som först samlades in för min kandidatavhandling. Materialet bevaras hos mig enligt GDPR:s dataskyddsprinciper (se Dataombudsmannens byrå 2019). Alla informanternas modersmål var finska vilket betyder att de hade studerat svenska som andraspråk i skolan. Huvudvikten i pro gradu-avhandlingen var att analysera enkätfrågorna 5–9 och informanternas utgångsnivåtester. Kunskaper i kongruens enligt enkätfrågorna 1–4 analyseras i min kandidatavhandling och en sammanfattning om resultat finns i avsnitt 3.2.1. Jag utnyttjade kandidatavhandlingens analys för att svara på pro gradu-avhandlingens forskningsfråga 2. I följande avsnitt diskuterar jag de resultat som avslöjades i pro gradu-avhandlingen, varefter jag skriver slutsatser om hur undersökningen lyckades och hur ämnet skulle kunna studeras i framtiden.

4.1 Diskussion om resultat

Med punkterna 5. a–e tog jag reda på informanternas kunskaper i kongruens av tillbakasyftande pronomen (se bilagan). Över 90 % av informanterna svarade rätt på alla punkter, vilket visar att tillbakasyftande pronomen är välkända hos informanterna och orsakerna till fel i dem kan variera från

slarvfel till problem med att känna igen huvudordets genus. Enligt enkäten var 32 % av informanterna inte medvetna om sitt kunnande varav nästan alla underskattade kunskaperna. 68 % av informanterna var däremot medvetna om sitt kunnande. Detta demonstrerar att informanterna till stor del kan bedöma sitt kunnande och de informanter som inte kan göra det brukar underskatta sina kunskaper.

Med fråga 7 tog jag reda på hur informanterna bedömer sitt kunnande i att välja de rätta adjektiven av attributiva och predikativa adjektiv med en- och ett-ord och pluralis (se bilagan). Andelen av hur informanterna bedömde kunskaperna var mycket liknande mellan en-ord, ett-ord och pluralis. Över hälften (50–56 %) av informanterna ansåg att det är lätt eller verkligt lätt att välja adjektiv med en- och ett-ord och pluralis. Cirka en tredjedel (32–34 %) av informanterna ansåg att det inte är svårt eller lätt att välja adjektiv med en- och ett-ord och pluralis. Resten av informanterna (10–18 %) ansåg att det är svårt att välja de rätta adjektiven med en- och ett-ord och pluralis. Ingen ansåg att det är verkligt svårt att välja adjektiven. I att välja den rätta adjektivformen med en-ord underskattade 12 % av informanterna sina kunskaper. 44 % av informanterna överskattade sina kunskaper och samma andel av informanterna var medvetna om sina kunskaper. I att välja den rätta adjektivformen med ett-ord underskattade 12 % av informanterna sina kunskaper, överskattade 48 % av informanterna dem och medvetna om kunskaperna var 40 % av informanterna. Största delen av de informanter som överskattade sina kunskaper med en-ord, ett-ord och pluralis ansåg att det är lätt att välja de rätta formerna av adjektiv.

Med fråga 8 tog jag reda på vilka och hurdana uppfattningar informanterna har om deras kunskaper i adjektivkongruens när de skriver själva (se bilagan). En informant (2 %) ansåg att det är verkligt svårt att välja adjektiv när hen skriver själv, och 42 % av informanterna ansåg att det är svårt. Cirka en tredjedel (36 %) av informanterna ansåg att det inte är svårt eller lätt att välja den rätta adjektivformen när de skriver själva. 16 % av informanterna ansåg att det är lätt att välja den rätta formen av adjektiv och 4 % av informanterna däremot ansåg att det är verkligt lätt. Överallt fanns det flera informanter som hade sämre uppfattningar om kunskaperna i att välja den rätta adjektivformen när de skriver själva än om kunskaperna i att välja adjektivform i enkäterna. Detta tyder på att informanterna inte är vana vid att skriva svenska och deras självförtroende angående sina skriftliga kunskaper med tanke på kongruens är lägre än deras självförtroende angående sina kongruenskunskaper i enkäterna.

Informanterna har lärt sig svenska genom formell undervisning som Sundman (2014: 92 [www]) skriver om i *Kuinka kieltä opitaan : opas vieraan kielen opettajalle ja opiskelijalle*. Sundman (2014:

92 [www]) berättar om hur inläringen kan vara implicit eller explicit varav explicit är medvetet. Jag anser att informanterna har lärt sig svenska explicit genom formell undervisning förutom en informant som har gått i språkbadsskolan och har troligen lärt sig svenska både implicit och explicit. Även om inlärnarna har den implicita kunskapen i språket betyder det inte att de inte skulle kunna berätta om grammatikreglerna bakom sina texter (Sundman 2014: 95 [www]). Genom att läsa svaren på fråga 9, där informanterna kommenterade sina grammatikkunskaper, har jag dragit den slutsatsen att största delen av informanterna har den explicita kunskapen i svenskan. De flesta informanter lyfte fram hur grammatikreglerna inte kommer naturligt för dem när de skriver och de är tvungna att fundera på grammatikreglerna. Ett par informanter skrev ändå att de litar på språkkänslan och grammatiken kommer naturligt för dem utan att de tänker på den. Jag anser att dessa informanter har den implicita kunskapen men alla av dem har inte den explicita kunskapen: informant 47 skrev att hen inte har orkat lära sig grammatikreglerna men grammatiken är lätt för hen.

Totalt använde informanterna 406 adjektiv i utgångsnivåtesterna varav 217 var med en-ord, 103 med ett-ord och 86 med pluralis, antingen som adjektivattribut eller som adjektivpredikat. Informanterna kongruerade 18,4 % av adjektiv med en-ord fel och 34 % av *t*-formerna var däremot kongruerade fel. Informanterna gjorde minst fel i form av pluralis varav 14 % av adjektiv var i fel form. Att kongruera adjektivet *liten* var ett problem för informanterna med en-ord, ett-ord och pluralis, vilket troligen har något att göra med det att *liten* har fyra böjningsformer: *liten, litet, lilla, små*.

För att kunna jämföra informanternas kunskaper och uppfattningar om dessa kunskaper enligt enkätsvaren betygsatte jag varje informants kunskaper i kongruens av attributiva och predikativa adjektiv som hjälpliga, nöjaktiga, goda, berömliga eller utmärkta. Enligt utgångsnivåtesterna betygsatte jag informanterna som nöjaktiga, goda eller berömliga. I kongruens av attributiva adjektiv enligt enkäten var en informant på hjälplig nivå, 24 % av informanterna på nöjaktig nivå och över en tredjedel (38 %) av informanterna på god nivå. 18 % av informanterna var berömliga och samma andel var utmärkta. I kongruens av attributiva adjektiv enligt utgångsnivåtesterna var 10 % av informanterna nöjaktiga, 30 % av informanterna goda och 54 % av informanterna berömliga. 6 % av informanterna använde inte något attributivt adjektiv i utgångsnivåtesterna. Andelen informanter som var nöjaktiga enligt utgångsnivåtesterna var 16 procentenheter mindre än andelen informanter på dessa nivåer enligt enkäten. Andelen informanter som var berömliga enligt utgångsnivåtesterna var ytterligare tydligt högre med 18 procentenheter. I kongruens av predikativa adjektiv enligt enkäterna var 4 % av informanterna hjälpliga, 16 % nöjaktiga, 36 % goda, 38 % berömliga och 6 % utmärkta.

Enligt utgångsnivåtesterna var 10 % av informanterna nöjaktiga vilket är 10 procentenheter mindre än enligt enkätsvaren. 26 % av informanterna var goda vilket är 10 procentenheter mindre än andelen goda informanter enligt enkätsvaren. 62 % av informanterna var berömliga vilket är 18 procentenheter fler informanter än enligt enkätsvaren. En informant inte använde något predikativt adjektiv i sin text. Informanterna var på samma kunskapsnivå när det gällde attributiva och predikativa adjektiv enligt utgångsnivåtesterna. Informanterna var emellertid på lägre nivå enligt enkätsvaren än enligt utgångsnivåtesterna gällande både attributiva och predikativa adjektiv.

Jag anser att orsaken till att informanterna var på högre nivå när de skrev själva är att informanterna själva hade valt vilka adjektiv de vill använda i sin text och i vilka tillfällen. En del informanter använde adjektiv endast med utrumord då det inte fanns något material om en del informanternas kongruenskunskaper i neutrumord och pluralis att analysera. I kongruenstesterna var varje informant tvungen att kongruera ett visst adjektiv i ett visst tillfälle. Mitt system att tolka adjektivformen som rätt möjliggjorde det att adjektiv tolkas som rätt även om huvudords genus hade tolkats fel av informanterna men adjektiv var kongruerade rätt p.g.a. species.

Jag gick igenom informanternas kunskaper i att bedöma kongruenskunskaperna i attributiva och predikativa adjektiv enligt enkäten och utgångsnivåtesterna. Jag ansåg att 66 % av informanterna var medvetna om sina kunskaper i attributiva adjektiv enligt enkätsvaren, 8 % av informanterna hade sämre kunskaper än de trodde och 26 % hade bättre kunskaper än de trodde. Jag ansåg att 34 % av informanterna var medvetna om sina kunskaper i attributiva adjektiv enligt utgångsnivåtesterna, 6 % av informanterna hade sämre kunskaper än de trodde och 54 % av informanterna hade bättre kunskaper än de trodde. 6 % av informanterna använde inget attributivt adjektiv i sin utgångsnivåtest. Informanterna var alltså två gånger mer medvetna om sina kunskaper enligt enkätsvaren än enligt utgångsnivåtesterna. På basis av materialet var andelen av informanterna med bättre kunskaper än de trodde enligt utgångsnivåtesterna 28 procentenheter mer än andelen informanter med bättre kunskaper enligt enkätsvaren.

Sämre kongruenskunskaper än de trodde i predikativa adjektiv enligt enkätsvaren hade 14 % av informanterna. Bättre kunskaper än de trodde hade 54 % av informanterna. På basis av materialet var 32 % av informanterna medvetna om sina kongruenskunskaper i predikativa adjektiv enligt enkätsvaren. Enligt min åsikt hade 10 % av informanterna sämre kunskaper i kongruens av predikativa adjektiv än de trodde enligt utgångsnivåtesterna. På basis av materialet hade 64 % av

informanterna bättre kunskaper än de trodde enligt utgångsnivåtesterna vilket är 10 procentenheter mer än andelen av informanterna som hade bättre kunskaper enligt enkäterna. Enligt resultaten var 24 % av informanterna medvetna om sina kunskaper i kongruens av predikativa adjektiv enligt utgångsnivåtesterna vilket är nästan lika mycket som enligt enkäterna. En informant hade inte använt något predikativt adjektiv i sin utgångsnivåtest.

För att sammanfatta är de viktigaste slutsatser som kan dras av undersökningen för det första att största delen av informanterna minst har bra kunskaper i adjektivkongruens. För det andra är informanterna i någon mån bättre på att kongruera predikativa adjektiv än attributiva adjektiv. För det tredje är cirka en tredjedel av informanterna medvetna om sitt kunnande i adjektivkongruens enligt enkäterna och utgångsnivåtesterna förutom kongruens av adjektivattribut enligt enkäterna där 66 % är medvetna. För det fjärde underskattar över hälften av informanterna sitt kunnande när det gäller såväl attributiva adjektiv enligt utgångsnivåtesterna och predikativa adjektiv enligt enkäterna som predikativa adjektiv enligt utgångsnivåtesterna. Få informanter överskattar sitt kunnande i adjektivkongruens.

Det är litet överraskande för mig att informanterna ansåg att de var sämre på predikativa adjektiv eftersom species inte behövs tänka på med dem. I alla fall har informanterna knappast samma information om adjektivkongruens som jag har, vilket i viss mån förklarar förmågan att bedöma kunskaperna. Förklaring till detta kan illustreras med Abrahamssons (2009: 75 f.) beskrivning av hur språkinlärarna lär sig adjektivböjningen. Språkinlärarna förstår kongruens av attributiva adjektiv på det andra inlärningsstadiet medan språkinlärarna lär sig att kongruera predikativa adjektiv på det tredje stadiet. (Abrahamsson 2009: 75 f.) Det är möjligt att vissa informanter har lärt sig att kongruera attributiva adjektiv men de har inte lärt sig att kongruera predikativa adjektiv som lärs ut senare. Den sista punkten om predikativa adjektiv i enkäten var en av de svåraste punkterna i hela enkäten för informanterna, och därför undrar jag om punkt 3. f har kunnat påverka en del informanternas självförtroende angående predikativa adjektiv och fått dem att underskatta kunskaperna (se bilagan). Detta skulle förklara varför informanterna är inte lika bra på att bedöma sitt kunnande i kongruens av predikativa adjektiv som de är på att bedöma kongruenskunskaperna av attributiva adjektiv enligt enkäterna.

4.2 Slutsatser och fortsatt forskning

Jag anser att jag i princip lyckades med mitt syfte för pro gradu-avhandlingen. Jag fick svar på alla forskningsfrågor med tanke på kongruens av attributiva och predikativa adjektiv. Jag fick inget svar på vare sig hur bra informanterna är på att kongruera tillbakasyftande pronomen enligt utgångsnivåtesterna eller om informanternas kunskaper i tillbakasyftande pronomen enligt enkätsvaren motsvarar informanternas kunskaper enligt utgångsnivåtesterna. Det skulle ha varit bättre att ha mer material för att göra en mer omfattande avhandling och för att kunna analysera informanternas kunskaper på en djupare nivå. För att få en pålitligare bild av informanternas kunskaper borde jag forska i användning av adjektiv med mer omfattande material. Forskning inom läroplansgrundernas inverkan på grammatikundervisning skulle också ge viktig information med tanke på inlärn timer av adjektivkongruens.

Som blivande språklärare undrar jag hur betoning av kommunikation påverkar grammatikkunskaper hos mina framtida elever. Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 koncentrerar sig på kommunikationen och den grammatik som lärs ut i skolan handlar mest om språkljud under det första året språkinlärarna lär sig svenska (Utbildningsstyrelsen 2014: 217 [www]). Under årskurserna 7–9 betonar grunderna för läroplanen fortfarande kommunikation i olika situationer och eleverna blir bekanta med sverigesvenska och finlandssvenska (Utbildningsstyrelsen 2014: 345 [www]). Läroplansgrunderna påstår att eleverna lär sig ordlexikon och strukturer i svenskan i grundskolan (2014: 217, 334 [www]). Läroplansgrunderna definierar inte vilka som är dessa strukturer. Detta får mig att tänka på hur grammatiken utvärderas av de människor som fattar beslut gällande utbildning. Nuförtiden koncentrerar läroplansgrunderna sig mycket på kommunikation, informationsöverföring och internationalism, vilket får mig att undra hur viktig grammatik är nuförtiden eller i framtiden. Naturligtvis fungerar grunderna för läroplanen som instruktioner till skolor, och varje skola bestämmer sig själv för hur noggrant de ska följa läroplansgrunderna och vilka saker de vill betona.

Muntlig kommunikation är en viktig del av språkinläringen men jag oroar mig för elevers förmåga att producera grammatiskt exakt text och elevers självförtroende angående sina skriftliga kunskaper. Att skriva svenska syns vara onaturligt för en del av mina informanter och en stor del av dem underskattar sina kunskaper. Detta påvisar att skriftliga kunskaper och självförtroende angående dessa kunskaper är ett problem för även de människor som har studerat svenska då böjningen av

substantiv och adjektiv lyftes fram som en central del av svenskundervisningen i grunderna för läroplanen 2004 (se t.ex. Utbildningsstyrelsen 2004: 133 [www]). Med tanke på läroplansgrunderna och min avhandling uppmuntrar jag att språklärarna tar sig tid att undervisa adjektivböjning och grammatik över huvud taget för att hjälpa eleverna med att skapa goda grammatikkunskaper och bra självförtroende angående dessa kunskaper. Det är också viktigt att förbättra elevernas självförtroende ingående skrivkunskaper genom skriftliga uppgifter. De språkliga kraven på t.ex. tjänstemän i Finland bevisar att det är viktigt att den nästa generationen kan producera svenska på god nivå (se t.ex. Finlex 2002 [www]).

I min kandidatavhandling (Maijala 2018) frågade jag inte om informanternas hemorter. Enligt min åsikt kan hemort påverka individens åsikter om språk och fungera som en koppling till ett språk även om individen inte är t.ex. svenskspråkig. Om individen är engagerad i ett språk i en viss mån, är möjligheten att hen kan språket bättre större. I denna avhandling var det svårt att jämföra enkätsvaren och utgångsnivåtesterna med tanke på informanternas färdigheter att kongruera adjektiv beroende på huvudords genus och numerus, eftersom informanterna hade bedömt sina kunskaper med en- och ett-ord och pluralis endast med tanke på enkäterna (se avsnitt 3.2.3).

Om jag gjorde enkäten nu och samlade in material skulle jag be informanterna att svara på CEFR:s skala för självbedömning (se tabell 2). Jag anser att det skulle hjälpa med att analysera informanternas egna uppfattningar om sitt kunnande. För att kunna bedöma informanternas färdighetsnivåer enligt CEFR:s kriterier borde materialet analyseras ur en annan synvinkel (se tabell 1). Med denna pro gradu-avhandling var huvudvikten på adjektivkongruens som i sig själv inte är tillräckligt för att kunna bedöma informanternas färdighetsnivå pålitligt. Därför bedömde jag inte informanternas färdighetsnivåer även om det skulle ha varit intressant med tanke på den obligatoriska svenskkursens kriterier för att kunna arbeta både på finska och svenska som läkare med färdighetsnivåerna B2–C1.

Om jag fortsatte studera universitetsstudenternas kunskaper i kongruens skulle jag inte avgränsa ämnesområdet till att endast studera grammatisk adjektivkongruens. Jag skulle studera kongruens i allmänhet, d.v.s. grammatisk och semantisk kongruens i olika konstruktioner. Jag skulle utveckla hur jag definierar och analyserar fel i att kongruera och hur allvarliga olika fel är, eftersom mitt system att analysera fel var mycket enkelt i denna undersökning. Med tanke på längden på pro gradu-avhandlingen och huvudvikten på dessa informanternas kunskaper är jag nöjd med det system som jag hade. Om jag fortsatte studera kongruenskunskaper i en doktorsavhandling skulle jag kunna dra nytta

av olika teorier inom inläring av andraspråk, t.ex. Stephen Krashens *monitorteori* (1977) och Manfred Pienemanns *processbarhetsteori* (1998). För en doktorsavhandling borde jag samla in nytt material eftersom jag har fått tillstånd att använda utgångsnivåtesterna endast i min kandidatavhandling och pro gradu-avhandling. Jag har fått tillstånd att använda enkätsvaren i alla framtida undersökningar, men dessa enkätsvar är knappast tillräckligt material för en mer omfattande undersökning. I framtiden skulle materialet kunna bestå av flera studiegrupper av olika studieämnen som tar del i den obligatoriska svenskkursen vid något universitet. Med hjälp av en mer omfattande studie inom inläring av andraspråk och kongruens skulle svensklärare få en bättre idé om att hur språklärarna borde satsa på kongruens och skriftliga kunskaper i undervisningen för att säkerställa elevernas ordentliga grammatikinläring och för att förstärka självbilden som språkinlärare.

LITTERATURFÖRTECKNING

Material

Enkät svar besvarades av 52 informanter. Insamlingstid: 2017. Materialet bevaras hos skribenten.

Utgångsnivåtester besvarades av 55 informanter. Insamlingstid: 2017.

Materialet bevaras hos skribenten.

Muntlig källa

Ainonen, Hanna-Leena. Lärare vid Språkcentret (numera TOPIK). Uleåborg. Diskussion 2017.

Opublicerad litteratur

Andersson, A. 2017: *De, dem och dom: Vilka är dom som vill slopa de och dem?*

Kandidatexamen i svenska språket. Institutionen för språk, litteratur och interkultur.

Karlstads universitet [online]. [Citerat 24.9.2020].

Tillgänglig: <<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1071106/FULLTEXT01.pdf>>.

Maijala, I. 2018. *Lätt som en plätt eller något helt annat? Kunskaper i kongruens hos medicinstuderande och deras egen uppfattning om dessa kunskaper.*

Kandidatavhandling i svenska språket. Humanistiska fakulteten. Uleåborgs universitet [online].

[Citerat 2.4.2019]. Tillgänglig: <<http://jultika.oulu.fi/Record/nbnfioulu-201806052454>>.

Tryckta källor

Abrahamsson, N. 2009: *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.

Bulut, S., Kajander, P., Nordgren, A., Repo, H., Vepsäläinen, P. & Wahlroos, S. 2011: *Magnet – Kurs 7*. Helsinki: WSOYpro Oy.

DeKeyser, R. 2003: Implicit and Explicit Learning. I: *The Handbook of Second Language Acquisition*. Red. av Catherine J. Doughty & Michael H. Long.

Malden: Blackwell Publishing Ltd. S. 313–348.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009: *Tutki ja kirjoita*. Femtonde upplagan. Helsinki: Tammi.

Hultman, T.G. 2013: *Svenska Akademiens språklära*. Stockholm: Svenska Akademien.

Källström, R. 1993: *Kongruens i svenskan*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Norrby, C. & Håkansson, G. 2007: *Språkinläring och språkanvändning. Svenska som andraspråk i och utanför Sverige*. Lund: Studentlitteratur.

SAG = Svenska Akademiens grammatik. 1999a: *Ord*. Utg. av Ulf Teleman, Staffan Hellberg, Erik Andersson under medverkan av Lisa Christensen, Helena Hansson, Lena Lötmarker & Bo-A. Wendt. Volym 2. Stockholm: Norstedts Ordbok.

SAG = Svenska Akademiens grammatik. 1999b: *Inledning, Register*. Utg. av Ulf Teleman, Staffan Hellberg, Erik Andersson under medverkan av Lisa Christensen, Helena Hansson, Lena Lötmarker & Bo-A. Wendt. Volym 1. Stockholm: Norstedts Ordbok.

SAG = Svenska Akademiens grammatik. 1999c: *Satser och meningar, Register*. Utg. av Ulf Teleman, Staffan Hellberg, Erik Andersson under medverkan av Lisa Christensen, Helena Hansson, Lena Lötmarker & Bo-A. Wendt. Volym 4. Stockholm: Norstedts Ordbok.

SAOL= Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. 2015: Fjortonde upplagan. Utg. av Svenska Akademien. Stockholm.

SO = Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien. 2009: Första upplagan. Utg. av Svenska Akademien. Göteborg.

Svenska språknämnden. 2016: *Språkriktighetsboken*. Andra upplagan. Malmö: NE Nationalencyklopedin AB.

Elektroniska källor

CoE = Council of Europe. (s.a.) *Skala för självbedömning* [online]. [Citerat 29.1.2021]. Tillgänglig: <<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168045bb68>>.

CoE = Council of Europe. 2001: *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment* [online]. [Citerat 21.9.2020]. Tillgänglig: <<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680459f97>>.

CoE = Council of Europe. 2016: *Self-assessment Grids (CEFR)* [online]. [Citerat 28.1.2021]. Tillgänglig: <<https://www.coe.int/en/web/portfolio/self-assessment-grid>>.

Dataombudsmannens byrå. 2018: *Pseudonymiserade och anonymiserade uppgifter* [online]. [Citerat 24.3.2021]. Tillgänglig: <<https://tietosuoja.fi/sv/pseudonymiserade-och-anonymiserade-uppgifter>>.

Dataombudsmannens byrå. 2019: *Dataskyddsprinciper* [online]. [Citerat 24.3.2021]. Tillgänglig: <<https://tietosuoja.fi/sv/dataskyddsprinciper>>.

EF Education First. 2018: *Yksinkertainen futuuri eli Simple future tense* [online]. [Citerat 13.11.2020]. Tillgänglig: <<https://www.ef.fi/englannin-kieliopas/englannin-kielioppi/yksinkertainen-futuuri-eli-simple-future-tense>>.

- Finlex. 2002: *Asetus valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain täytäntöönpanosta* [online]. [Citerat 11.2.2021]. Tillgänglig: <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1922/19220312>>.
- Hard. (s.a.) I: *Merriam-Webster's collegiate dictionary* [online]. [Citerat 15.12.2020]. Tillgänglig: <<https://www.merriam-webster.com/dictionary/hard>>.
- Isof = Institutet för språk och folkminnen. 2019: Hur vet man om ett ord för en grupp människor är könsneutralt? I: *Institutet för språk och folkminnen* [online]. [Citerat 24.9.2020]. Tillgänglig: <https://www4.isof.se/cgi-bin/srfl/visasvar.py?sok=k%C3%B6nsneutralt&svar=79723&log_id=697073>.
- Lindroos, K. 2006: Engelskt inflytande i finska gymnasisters inläraarsvenska. I: *Språkbruk.fi* januari 2006 [online]. [Citerat 27.11.2020]. Tillgänglig: <<https://www.sprakbruk.fi/-/engelskt-inflytande-i-finska-gymnasisters-inlararsvenska>>.
- Juurakko-Paavola, T. & Åberg, A. 2018: Ruotsin kielen osaamisvaatimuksista vapauttaminen korkeakouluissa. I: *Kieliverkosto.fi* 8.3.2018 [online]. [Citerat 7.4.2019]. Tillgänglig: <<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2018/ruotsin-kielen-osaamisvaatimuksista-vapauttaminen-kehoakouluissa>>.
- Koivuranta, E., Rinta-Tassi, M. & Tolkki, K. 2019: Tuleeko ruotsista taas pakollinen aine ylioppilaskirjoituksissa? Lukiolaiset: "Käsittämätöntä", opettajat: "Upeaa!". I: *Yle.fi* 2.6.2019 [online]. [Citerat 27.11.2020]. Tillgänglig: <<https://yle.fi/uutiset/3-10812242>>.
- LiU = Linköpings universitet. 2010: *Kvantitativ forskning* [online]. [Citerat 7.4.2021]. Tillgänglig: <<https://www.ibl.liu.se/student/lararprogrammet/auo-pa/filarkiv-pa3/1.214383/EnktFrelsningOH.pdf>>.
- Opetushallitus. 2019: *Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko* [online]. [Citerat 21.9.2020]. Tillgänglig: <<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kehittyvan-kielitaidon-tasojen-kuvausasteikko#>>.
- Opinto-opas. (s.a.) 693728P Språkfärdighet. I: *Opas.peppi oulu.fi* [online]. [Citerat 2.2.2021]. Tillgänglig: <<https://opas.peppi oulu.fi/fi/opintojakso/693728P/11609>>.
- Paavilainen, M. 2010: "Jag fick en pojke som kan spela inte": Om negationens placering i finskspråkiga elevers inläraarsvenska. I: *Svenskans beskrivning 30 i Stockholm 10.–11.10.2008* [online]. Red. av Cecilia Falk, Andreas Nord & Rune Palm. Åttonde upplagan. Stockholm: Taberg Media Group. S. 260–270. [Citerat 7.4.2019]. Tillgänglig: <<http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:319807/FULLTEXT01.pdf>>.
- Reuter, M. 1987: De, di och dom. I: *Språkinstitutet* [online]. [Citerat 24.9.2020]. Tillgänglig: <https://www.sprakinstitutet.fi/sv/publikationer/sprakspalter/reuters_rutor_1986_2013/1987/de_di_och_dom>.
- Salokorpi, J., Hevonoja, J., Tolkki, K., Virtanen, J. & STT. 2019: Uusi hallitus ottaa ja antaa – katso keskeiset tiedot hallitusohjelman sisällöstä. I: *Yle.fi* 2.6.2019 [online]. [Citerat 27.11.2020]. Tillgänglig: <<https://yle.fi/uutiset/3-10812248>>.

- Statistikcentralen. 2019: Befolkning. I: *Tilastokeskus.fi* [online]. [Citerat 7.4.2020]. Tillgänglig: <https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto_sv.html>.
- Studentexamensnämnden. 2020: FI – Ruotsi, keskipitkä oppimäärä. I: *Yle.fi* [online]. [Citerat 2.10.2020]. Tillgänglig: <http://yle.fi/plus/abitreinit/2020/syksy/2020-09-21_BB_fi/index.html>.
- Studieinfo. 2015: Gymnasiestudier. I: *Studieinfo.fi* [online]. [Citerat 7.4.2019]. Tillgänglig: <<https://studieinfo.fi/wp/gymnasiet-ger-dig-kunskap-och-fardigheter-for-fortsatta-studier/studier-i-gymnasiet/>>.
- SUKOL = Suomen kieltenopettajien liitto ry. 2019: Tilastotietoa kielivalinnoista. I: *Sukol.fi* [online]. [Citerat 7.4.2019]. Tillgänglig: <https://www.sukol.fi/ajankohtaista/tilastotietoa/tilastotietoa_kielivalinnoista>.
- Sundman, M. 2014: Kuinka kielioppia opitaan ja opetetaan. I: *Kuinka kieltä opitaan: opas vieraan kielen opettajalle ja opiskelijalle* [e-book, Ellislibrary/Uleåborgs universitet]. Utg. av. Päivi Pietilä & Pekka Lintunen. Helsinki: Gaudeamus cop.
- Svenska nu. 2014: *Suomalaisen koulujärjestelmän kieliopinnot* [online]. [Citerat 22.9.2020]. Tillgänglig: <https://svenskanu.fi/wp-content/uploads/2014/09/PP1_kielitaito_yleis_5.2.10.pdf>.
- Teleman, U. 1965. Svenskans genusmorfem. I: *Arkiv för nordisk filologi* [online, Miscellaneous Ejournals/Uleåborgs universitet]. 80. S. 215–230. [Citerat 31.3.2019]. Tillgänglig: <<https://journals.lub.lu.se/anf/issue/view/1843>>.
- Tollola, J. 2015: Peruskoulun ruotsin kielen opetus murroksessa: ketkä opettavat kuudesluokkalaisille ruotsia? I: *Kieliverkosto.fi* [online]. [Citerat 6.4.2019]. Tillgänglig: <<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskuntasuyskuu-2015/peruskoulun-ruotsin-kielen-opetus-murroksessa-ketka-opettavat-kuudesluokkalaisille-ruotsia>>.
- TOPIK = Täydentävien opintojen keskus. 2019: *Arviointiperusteet* [online]. [Citerat 25.11.2020]. Tillgänglig: <<https://www oulu.fi/kielikoulutus/ruotsi/arviointikriteerit>>.
- Utbildningsstyrelsen. 2003: *Nivåskala för språkkunskaper* [online]. [Citerat 3.12.2020]. Tillgänglig: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/nivaskala-for-sprakkunskaper-och-sprakutveckling_2003.pdf>.
- Utbildningsstyrelsen. 2004: *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2004* [online]. [Citerat 7.4.2019]. Tillgänglig: <<http://www02.oph.fi/svenska/ops/grundskola/LPgrundl.pdf>>.
- Utbildningsstyrelsen. 2009: Läroplanen och timfördelningen. I: *Oph.fi* [online]. [Citerat 7.4.2019]. Tillgänglig: <https://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/laroplanen_och_timfordelningen>.

- Utbildningsstyrelsen. 2012: *Timfördelningstabell* [online]. [Citerat 7.4.2019].
Tillgänglig: <<https://minedu.fi/documents/1410845/4123068/Perusopetuksen-tuntijako-Valtioneuvoston-asetus-28.6.2012.pdf/8c904085-afa3-46c0-9edc-12bc3eef52bf>>.
- Utbildningsstyrelsen. 2014: *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014* [online]. [Citerat 7.4.2019]. Tillgänglig: <https://www.oph.fi/download/166434_grunderna_for_laroplanen_verkkojulkaisu.pdf>.
- Utbildningsstyrelsen. 2019a: *Den grundläggande utbildningen* [online]. [Citerat 27.11.2020].
Tillgänglig: <<https://www.oph.fi/sv/statistik/den-grundlaggande-utbildningen>>.
- Utbildningsstyrelsen. 2019b: *Nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling* [online].
[Citerat 23.9.2020]. Tillgänglig: <<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/nivaskalan-sprakkunskap-och-sprakutveckling>>.
- VNF = Västra Nylands folkhögskola. 2011: *AKTIVERA DIN SVENSKA! – för ett aktivt språkbruk i vardag och arbete* [online]. [Citerat 25.9.2020]. Tillgänglig: <<https://www.bildningsalliansen.fi/Site/Data/1681/Files/AktiveraDinSvenska-laromedel-utansanger-0210.pdf>>.

BILAGA

Här finns den enkät som jag använde för att samla in material.

Ilona Maijala

ilona.maijala@student.oulu.fi

Kunskaper i kongruens hos universitetsstuderande och deras egen uppfattning om dessa kunskaper / Yliopisto-opiskelijoiden kongruenssitaidot ja oma käsitys taidoista

Kongruenssilla tarkoitetaan sitä, että lauseympäristö määrittää **adjektiivin** (esim. hauska, kaunis, lystikäs) tai/ja **pronominin** (esim. minä, sinä, hän) muodon.

NIMI (Käytetään ainoastaan itsearviointilomakkeen ja lähtötasotestin yhdistämistä varten. Tutkimuksen tekijälle päätyvät nimien sijaan numerot, joilla yhdistää lomake ja testi.)

_____.

IKÄ

_____.

SUKUPUOLI

☐ mies

☐ nainen

☐ muu

ÄIDINKIELI

☐ suomi

☐ ruotsi

☐ muu, mikä:_____.

MILLÄ LUOKALLA KOULUSSA OLET ALOITTANUT RUOTSIN KIELEN OPISKELUN? (Esim. viidennellä luokalla)

_____.

KAUANKO AIKAA ON SIITÄ, KUN OLET VIIMEKSI OPISKELLUT RUOTSIA? (Esim. 3,5 vuotta / 5 kuukautta)

_____.

MISSÄ OLET VIIMEKSI OPISKELLUT RUOTSIA? (Esim. kansalaisopistossa, kertauskurssi yliopistossa, lukiossa)

_____.

KIRJOITITKO YLIOPPILASKIRJOITUKSISSA RUOTSIN?

☐ kyllä

☐ en

☐ En ole käynyt lukiota (ollenkaan/Suomessa).

VASTAA SEURAAVIIN KYSYMYKSIIN

1. Ovatko seuraavien kohtien *adjektiivit* oikeassa/väärässä muodossa? Jos ne ovat väärin, mikä on oikea muoto?

a) en *stort* katt (suuri kissa)

Vastaus: _____.

b) ett *vackert* hus (kaunis talo)

Vastaus: _____.

c) mitt *stort* hus (minun suuri taloni)

Vastaus: _____.

d) de *vacker* blommorna (kauniit kukat)

Vastaus: _____.

e) vår *härlig* hund (meidän ihana koiramme)

Vastaus: _____.

f) denna *härliga* årstid (tämä ihana vuodenaika)

Vastaus: _____.

2. Ympyröi sopivin vaihtoehto. Virheiden löytäminen yllä olevista kohdista oli:

1 = todella vaikeaa 2 = vaikeaa 3 = ei vaikeaa eikä helppoa 4 = helppoa 5 = todella helppoa

3. Ovatko seuraavien kohtien *adjektiivit* oikeassa/väärässä muodossa? Jos ne ovat väärin, mikä on oikea muoto?

a) Du är *vackert*. (Sinä olet kaunis.)

Vastaus: _____.

b) Köttbullarna är *färdiga*. (Lihapullat ovat valmiita.)

Vastaus: _____.

c) **Ditt svar är *dum*.** (Vastauksesi on tyhmä.)

Vastaus: _____.

d) **Språket i boken är *konstig*.** (Kirjan kieli on kummallista.)

Vastaus: _____.

e) **Jag tycker att Erik är *lustig*.** (Minusta Erik on lystikäs.)

Vastaus: _____.

f) **Att dansa salsa är *rolig*.** (Salsan tanssiminen on hauskaa.)

Vastaus: _____.

4. Ympyröi sopivin vaihtoehto. Virheiden löytäminen yllä olevista kohdista oli:

1 = todella vaikeaa 2 = vaikeaa 3 = ei vaikeaa eikä helppoa 4 = helppoa 5 = todella helppoa

5. Millä seuraavista pronomineista viittaat edellisen lauseen *pääsanaan*: den/det/de/han?

a) ***Klockan* är brun. ____ är också stor.** (Kello on ruskea. Se on myös iso.)

Vastaus: _____.

b) ***Läkaren* kommer snart även om ____ har bråttom.** (Lääkäri tulee pian, vaikka hänellä on kiire.)

Vastaus: _____.

c) ***Författarna* gillar ofta att läsa och ____ är också bra på att skriva.** (Kirjailijat pitävät usein lukemisesta ja he ovat myös hyviä kirjoittamaan.)

Vastaus: _____.

d) **Tycker du om ditt *jobb*? ____ är intressant.** (Pidätkö työstäsi? Se on kiinnostava.)

Vastaus: _____.

e) *Erik är läkare. ____ jobbar på sjukhuset.* (Erik on lääkäri. Hän työskentelee sairaalassa.)

Vastaus: _____.

f) *Jag sitter på stolen. ____ är gul.* (Istun tuolilla. Se on keltainen.)

Vastaus: _____.

6. Ympyröi sopivin vaihtoehto. Vastaaminen yllä oleviin kohtiin oli:

1 = todella vaikeaa 2 = vaikeaa 3 = ei vaikeaa eikä helppoa 4 = helppoa 5 = todella helppoa

7. Ympyröi sopivin vaihtoehto.

a) Adjektiivin oikean muodon valinta *en-sukuisten* (esim. en flicka) sanojen kanssa on:

1 = todella vaikeaa 2 = vaikeaa 3 = ei vaikeaa eikä helppoa 4 = helppoa 5 = todella helppoa

b) Adjektiivin oikean muodon valinta *ett-sukuisten* (esim. ett bord) sanojen kanssa on:

1 = todella vaikeaa 2 = vaikeaa 3 = ei vaikeaa eikä helppoa 4 = helppoa 5 = todella helppoa

c) Adjektiivin oikean muodon valinta *monikon* (esim. pojkar) kanssa on:

1 = todella vaikeaa 2 = vaikeaa 3 = ei vaikeaa eikä helppoa 4 = helppoa 5 = todella helppoa

8. Ympyröi sopivin vaihtoehto. Kun itse kirjoitan ruotsiksi, adjektiivin oikean muodon valinta on:

1 = todella vaikeaa 2 = vaikeaa 3 = ei vaikeaa eikä helppoa 4 = helppoa 5 = todella helppoa

9. Kuvaile muutamalla lauseella ruotsin kielen kielioppitaitojasi.

---

10. Kommentoi mielellään muutamalla sanalla kyselyä.

**HYVÄKSYN, ETTÄ ANTAMIANI VASTAUKSIA VOIDAAN KÄYTTÄÄ MYÖS
JATKOSSA TUTKIMUSMATERIAALINA (ESIM. PRO GRADUSSA):**

☐ KYLLÄ

☐ EI

Kiitos vastauksistasi! ☺